

Збірник наукових матеріалів
XLV Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«ВЕСНЯНІ НАУКОВІ ЗІБРАННЯ — 2020»

22 травня 2020 року

Частина 2

м. Суми

Весняні наукові зібрання — 2020, XLV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Суми, 22 травня 2020 року. – Ч.2, с. 96.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XLV Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Весняні наукові зібрання — 2020», 22 травня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Педагогічні науки

<i>Білявська Л.П.</i> РОЗВИТОК НАВИЧОК СПРИЙНЯТТЯ МУЗИКИ У СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	5
<i>Белєй Т.Я.</i> СУЧАСНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ.....	8
<i>Бурма А.С.</i> БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО – ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	10
<i>Вікторов І.В.</i> КОРЕКЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	13
<i>Гончарова В.Б.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З РАС	20
<i>Загребельна Л.М.</i> РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	24
<i>Івершинь А.Г.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	29
<i>Клочкова Ю.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	32
<i>Козачок А.В., Веремієнко Є.В., Бессарабова О.В.</i> АНАЛІЗ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРО ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....	36
<i>Кравченко В. П.</i> ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ЗАТРИМКИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ.....	42
<i>Maksymova I.O.</i> MOBILE LEARNING TECHNOLOGIES IN DISTANCE LANGUAGE EDUCATION	48
<i>Опанасенко О. В.</i> САМОВИХОВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ	56
<i>Погорєлова Т.Д.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	59
<i>Радіон Н., Потійчук І.</i> УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ТЕХНІК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	61

<i>Рябовол С.М., науковий керівник Валєєв Р.Г.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ТАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ З ДІТЬМИ РІЗНОГО ВІКУ	65
<i>Стасюк М.В.</i> РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ В МОТИВАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ДО ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	68
<i>Трипольська О.О., Вовк О.В., Книш С.М.</i> СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ (ІНТЕЛЕКТ-КАРТ) ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ.....	71

Філологічні науки

<i>Мисковець О.І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ В АНГЛО-МОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКАХ.....	77
<i>Полежай А.І.</i> РЕКЛАМНИЙ ТЕКСТ З ТОЧКИ ЗОРУ ЛІНГВІСТИКИ.....	83
<i>Рубашевська О.О., Велика А.М.</i> СИНОНІМІЯ ТА АНТОНІМІЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	87
<i>Халявка Л. В.</i> ЖІНОЧІ ОБРАЗИ РОМАНУ ДЖЕЙМСА ХЕДЛІ ЧЕЙЗА «НЕМАЄ ОРХІДЕЙ ДЛЯ МІС БЛЕНДІШ».....	93

РОЗВИТОК НАВИЧОК СПРИЙНЯТТЯ МУЗИКИ У СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Білявська Л. П.,

*викладач музичного виховання з методикою,
Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я.Франка,
м. Коростишів, Україна*

Актуальним завданням сьогодення є підготовка студентів до творчого вирішення проблеми, які виникають у різних сферах життя. У зв'язку з цим зросла потреба в інноваційних педагогічних технологіях музичної освіти, спрямованих на розкриття та розвиток творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця.

Для розвитку навичок сприйняття музики у студентів-майбутніх вчителів у своїй педагогічній діяльності використовую нестандартні заняття, які дозволяють урізноманітнити навчальну діяльність, сприяють підвищенню музичної діяльності студентів. До нестандартних уроків відносимо: урок – телепередача, сюжетна замальовка, бінарний, подорож, екскурсія, віршовий, інтегрований, дискусія, усний журнал, ділова гра та ін.

Свою ефективність показали відео заняття, які активізують розумову і мовну діяльність студентів, розвивають їх інтерес, служать кращому засвоєнню матеріалу, що вивчається, а також поглиблюють знання матеріалу, оскільки відбувається процес запам'ятовування.

За допомогою комп'ютера можна забезпечити наочність у подачі будь-якої навчальної інформації – презентації. Наочним можна зробити не тільки заняття, присвячене поясненню музичного матеріалу, а також тренажер, тести, використовувати презентації різних інформаційних блоків у письмовій роботі студента.

Фрагменти уроків, які проводяться у початковій школі, на яких використовуються мультимедійні презентації, відображають один із головних принципів створення сучасного заняття музики – принцип привабливості. Тривимірність, анімація, відео, звук, імітація традиційних образотворчих технік,

інтерактивність, гіпертекстуальність комп'ютерних програм дозволяє ефективніше розвивати всі види сприйняття і задіяти під час проведення заняття всі види пам'яті: зорову, слухову, моторну, образну, асоціативну. Це значно підвищує інтенсивність проведення заняття, а також сприяє розширенню міжпредметних зв'язків під час викладення матеріалу заняття. Інтерактивний принцип музично-творчої діяльності дає змогу долучити, таким чином, до високохудожніх музичних цінностей усіх студентів, сприяє значному підвищенню музичної культури майбутнього фахівця.

Нетрадиційні проведення занять з музики дають змогу не тільки підняти інтерес студентів до досліджуваного предмета, а й розвивати їх творчу самостійність, навчати роботі з різними джерелами знань. Такі форми проведення занять "знімають" традиційність навчального процесу, оживляють думку. Тобто, слухаючи музику, ми активізуємо власну уяву, фантазію, образне мислення, і навпаки, стимулюючи творчу активність, ми вслухаємося в розмаїття звуків, формуючи культуру сприйняття музики.

Одним із ефективних методів розвитку навички сприйняття музики у студентів-майбутніх вчителів є евристична бесіда: викладач, шляхом вміло підібраних, цікаво складених запитань, підводить студентів до самостійного висновку щодо змісту твору, музичних образів і засобів музичної виразності. Наприклад, пропонується простежити зміну мелодії або акомпанементу в куплетно-варіаційній формі, зміну засобів виразності музики в залежності від змісту тощо.

Корисно використовувати і лекцію, особливо при ознайомленні з великими темами. Наприклад: "Творчий шлях засновника української класичної музики М.Лисенка", "Творчий шлях композитора М.Леонтовича". Цей метод застосовується нечасто, так як на слухання музики відводиться мало часу, а він вимагає тривалої уваги студентів, що може втомити і послабити їх інтерес до музики.

Синтез двох методів створює всі умови для активізації класу під час проведення заняття. Застосування ж лекції-бесіди в навчанні вимагає певних знань, умінь і навичок учнів та серйозної підготовки викладача до уроку. Необхідно цікаво скласти текст, підготувати ілюстративний матеріал, технічну

апаратуру. Знання, набуті в результаті проведення лекції-бесіди, слід закріпити під час коротких повторень на наступних заняттях.

Отже, вміння розповідати студентам про зміст художніх творів – є одним із найважливіших компонентів майстерності викладача музики. По-перше, він повинен у своїй розповіді про зміст музичного твору підібрати такі словесні характеристики, які відповідають об'єктивним значенням форми. По-друге, викладач має звертати увагу на те, що в індивідуальних формах сприйняття музики вирізняються певні типові підходи. Наприклад: для одних слухачів зміст музики зводиться до емоційних переживань; другі, малюють у своїй уяві якісь зорові картини; у третіх – музика активізує понятійне мислення, породжує низку думок; четверта група уявляє собі через музичне сприйняття життєві події, що відбуваються з героями їхніх художніх мрій; інші спостерігають з насолодою за грою звукових барв, розвитком мелодичного малюнка, тематичного матеріалу тощо (притаманний здебільшого професійним музикантам).

Існує ще багато індивідуальних прийомів, якими користуються досвідчені фахівці. Але все залежить від особистості вчителя інтерпретатора, який є запорукою в нелегкій справі музичного виховання студентів-майбутніх вчителів.

Література

1. Давидов М.А. Наукова термінологія як фактор інтелектуалізації музичної педагогіки. Музичне виконавство і педагогіка: історія, теорія, інтерпретаційні аспекти композиторської творчості. Науковий вісник НМАУ імені П. Чайковського. Вип. 96. К., 2011. С. 7 – 19.

2. Рудницька О.П. Формування музичного сприйняття в системі розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя. К.: УДПУ, 1994. С. 2.

3. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі : психолого-педагогічні аспекти: навчально-методичний посібник (авт. кол. за ред. М.Л. Смульсон). К. « Педагогічна думка», 2008. 255 с.

СУЧАСНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Белєй Т.Я.

*магістр, старший викладач,
викладач фізичного виховання
КЗ «Бериславський медичний коледж
Херсонської обласної ради
м. Берислав, Херсонська область, Україна*

Оздоровча фізична культура є частиною загальної фізичної культури її основна мета — зміцнення здоров'я, підтримка високої працездатності, відновлення порушених функцій (оздоровлення і часткове лікування). Значення оздоровчої фізичної культури величезне. Нині багатьма громадськими і державними організаціями проводиться робота у напрямі створення умов широким верствам населення для регулярних занять фізичною культурою з метою оздоровлення і повноцінного проведення дозвілля. Це такі види діяльності: спортивні ігри (волейбол футбол, баскетбол, теніс, бадмінтон); види спорту, що мають загальний початок і певні правила(масові види спорту); активний відпочинок на свіжому повітрі, який характеризується доланням перешкод і спортивними змаганнями (літні оздоровчі табори, туристичні походи); вправи естетичного характеру, які приносять користь не тільки учасникам, а й глядачам (показові виступи "Веселі старты")

До сучасних фізкультурно-оздоровчих програм, які розробляються у ВНЗ, треба висувати такі умови:

- 1) Різноманітність форм занять, засобів, методик викладання, що відповідають потребам та інтересам студентської молоді.
- 2) Поступова індивідуальна діяльність у межах можливостей людини.
- 3) Освітня основа. кожна людина має усвідомлювати користь цих занять, мати теоретичні знання.
- 4) Можливість перевіряти рівень підготовленості або проводити спостереження за станом здоров'я.

5) Можливість оцінювати фізіологічний стан і реакцію на навантаження.

6) Відповідні заохочення і громадська підтримка.

Поширення серед студентської молоді набули заняття з фітнесу, каланетики, стрейбінгу, аеробіки, акватренінгу у поєднанні з нетрадиційними методиками східних єдиноборств, йоги та ушу, а також бодібилдінг, бойовий гопак та ін.

Таким чином підводячи підсумок по даному питанню слід ще раз підкреслити, що заняття вирішують ряд позитивних оздоровчо-профілактичних завдань:

1) Позитивно впливають на нервово - психічну діяльність. Студенти стають більш врівноваженими, спокійними, веселими і бадьорими. Підвищується загальний тонус;

2) нормалізують кровообіг і обмін речовин, збільшують об'єм дихання;

3) закріплюють рухові навички (покращується координація; збільшується ступінь свободи, гнучкість тіла; закріплюються навички орієнтації у просторі).

4) ті, хто займаються, стають більш дисциплінованими, організованими, витриманими.

Література:

1. Сучасні фізкультурно – оздоровчі технології у фізичному вихованні / С. Дудіцька, О. Зендик // Теорія та методика фіз. Виховання і спорту. . — 2002. — N 2-3. — С. 81-82. . — Бібліогр.: 3 назв. — укр.

2. Теория и методика физического воспитания/ Под ред. Т.Ю. Круцевич. — К.: Олімп. літ-ра, 2003. — Т.1. — 423 с.; Т.2 — 392 с.

БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО – ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

*Бурма А.С.,
студент факультету
соціально-педагогічної освіти та мистецтв
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім.Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) час від часу проводить моніторинг проблем булінгу. Вперше ця проблема була виявлена в 1960-1970 рр. минулого століття норвезькими вченими, які показали, що булінг дійсно присутній у житті дітей, дорослих. Потім цим дослідженням займалися вчені із різних країн зокрема: США, Канади, Японії, Німеччини, Франції та інших спільно із норвезькими спеціалістами. Зокрема, ВООЗ досліджувала ситуацію щодо підлітків, яких ображали в школі не менше двох разів впродовж місяця останні декілька місяців.

Термін «булінг» – це насильство (застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або на тих хто чинить опір) [2], агресія (дії, спрямовані на порушення фізичної і психологічної цілісності людини або групи людей) [3, с. 85].

Поняття «булінг» трактують від вузького (відео-фотозйомка, бійки) до масштабного (насильство взагалі). Булінг – соціально-педагогічна проблема. Це соціальне явище, властиве переважно організованим колективам, отож з огляду на зазначене, виділяють основні місця булінгу: булінг у школі; булінг на робочому місці (мобінг); булінг в армії («дідівщина»); кібербулінг (насилля в інформаційному просторі) тощо.

Аналіз наукових праць дає можливість визначити основні риси булінгу: систематичність; нерівність фізичних, психологічних і соціальних можливостей, які лежать в основі стосунків між жертвою й агресором, тобто агресор займає вище становище, ніж його жертва; взаємостосунки переслідувача й жертви;

емоційне приниження, образа почуттів людини, що призводить до виключення її з групи [1, с. 170].

Серед причин булінгу в колективі вчені виділяють наступні: боротьба за лідерство; зіткнення різних субкультур, цінностей, поглядів і невміння толерантно ставитися до них; агресивність і віктимність; наявність у дитини психічних і фізичних вад; заздрість; відсутність предметного дозвілля тощо [1, с. 170].

Науковець І. Сидорук шкільний булінг розділяє на дві основні форми [1, с. 170]:

1. Фізичний шкільний булінг – умисні удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень тощо; сексуальний булінг.

2. Психологічний шкільний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічну травму через словесні образи або погрози, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість.

Зазвичай об'єктом знущань (жертвою) булінгу вибирають тих, у кого є дещо відмінне від однолітків. Відмінність може бути будь-якою: особливості зовнішності; манера спілкування, поведінки; незвичайне захоплення; соціальний статус; національність; релігійна належність.

Експерти з підготовки вчителів визначили, що найчастіше жертвами булінгу стають діти, які мають [4]:

1) фізичні вади – носять окуляри, погано чують, мають порушення опорно-рухового апарату, фізично слабкі;

2) особливості поведінки – замкнуті чи імпульсивні, невпевнені, тривожні;

3) особливості зовнішності – руде волосся, веснянки, відстовбурчені вуха, незвичну форму голови, надмірну худорлявість чи повноту;

4) недостатньо розвинені соціальні навички: часто не мають жодного близького друга, краще спілкуються з дорослими ніж з однолітками;

5) страх перед школою: неуспішність у навчанні часто формує у дітей негативне ставлення до школи, страх відвідування певних предметів, що сприймається навколишніми як підвищена тривожність, невпевненість, провокуючи агресію;

6) відсутність досвіду життя в колективі (так звані «домашні» діти);

- 7) деякі захворювання: заїкання, дислалія (порушення мовлення), дисграфія (порушення письма), дислексія (порушення читання);
- 8) знижений рівень інтелекту, труднощі у навчанні;
- 9) високий інтелект, обдарованість, видатні досягнення;
- 10) слаборозвинені гігієнічні навички (неохайні, носять брудні речі, мають неприємний запах).

Ті ж фахівці зауважили, що найпоширенішими формами булінгу є[5]:

- 1) словесні образи, глузування, обзивання, погрози;
- 2) образливі жести або дії, наприклад, плювки;
- 3) залякування за допомогою слів, загрозливих інтонацій, щоб змусити жертву щось зробити чи не зробити;
- 4) ігнорування, відмова від спілкування, виключення із гри, бойкот;
- 5) вимагання грошей, їжі, речей, умисного пошкодження особистого майна жертви.
- 6) фізичне насилля (удари, щипки, штовхання, підніжки, викручування рук, будь-які інші дії, які заподіюють біль і навіть тілесні ушкодження);
- 7) приниження за допомогою мобільних телефонів та Інтернету (СМС-повідомлення, електронні листи, образливі репліки і коментарі у чатах і т.д.), поширення чуток і пліток.

Важливо зрозуміти, що булінг – явище, що може виникнути в організованих, сталих дитячих колективах, стосується і впливає на всіх його учасників, призводячи до порушення освітнього процесу в школі, викликає тривалі наслідки для особистості, інколи віддалені в часі.

І без втручання батьків, вчителів, психологів та інших людей дитина з булінгом не впорається, а й на далі буде зазнавати насмішок, принижень, образ від своїх кривдників.

Література:

1. Сидорук І. Булінг як соціально-педагогічна проблема. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Сер.: Соціальна педагогіка. 2015. Час. 1. С.169.

2. Насильство. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Насильство> (дата звернення: 19.05.2020).

3. Лушпай Л. І. Шкільний булінг як різновид суспільної агресії Наук. зап. [Нац. ун-ту «Острозька академія»]. Сер.: Філологічна. 2013. Вип. 33. С. 85. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2013_33_28.pdf (дата звернення: 19.05.2020).

4. Протидія булінгу (короткий опис, приклади). URL: http://lft.multycourse.com.ua/ua/print_page/theme/103 (дата звернення: 19.05.2020).

5. Протидія булінгу (короткий опис, приклади). URL: http://lft.multycourse.com.ua/ua/print_page/theme/103 (дата звернення: 19.05.2020).

УДК 376-056.36

Педагогічні науки

КОРЕКЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Вікторов І.В.,

*вчитель-дефектолог школи I-III ступенів №58
міста Києва, спеціаліст вищої категорії*

Стаття присвячена проблемам навчання дітей з затримкою психічного розвитку та, зокрема, в умовах загальноосвітньої школи. Автором наводяться варіанти такого навчання, в загальних рисах характеризується методика, при цьому особливий наголос робиться на збереження корекційного блоку.

В останні роки обговорення проблем загальноосвітньої та спеціальної (корекційної) школи характеризується посиленою увагою держави, вчених до учнів, які відчувають стійкі труднощі у засвоєнні шкільних програм та в адаптації до соціального оточення.

У Концепції державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами вказується, що нинішня система спеціальної освіти в Україні має складну, розгалужену та диференційовану систему навчально-виховних (корекційних) закладів. Водночас, у зв'язку із зростанням за останні 5 років на 22 % кількості дітей з особливими потребами в різних регіонах країни (дітей зі

складними комплексними дефектами, різними формами затримки психічного розвитку, дитячим аутизмом, девіантною поведінкою, труднощами у навчанні і спілкуванні), щорічним збільшенням на 5-6 тис. дітей з ООП, відсутністю необхідної кількості спеціальних (корекційних) закладів, кваліфікованих кадрів та ін., існуюча система спеціальної освіти потребує якісних змін.

Методологічні підходи до розроблення державного освітнього стандарту для спеціальних (корекційних) шкіл базовані на сучасному науковому розумінні компенсації та корекції, соціальної адаптації дитини, її інтеграції в суспільство, а саме на розвитку збереженого чуттєвого сприймання, психічних функцій, які, як правило, не підлягають системній науково зумовленій стимуляції, формуванню нових механізмів, здатності до рефлексії, сенсорно-перцептивного та семантичного аналізу, взаємодії з дорослими, мовленнєвої та комунікативної діяльності з акцентуванням уваги на здатності до сприймання та розуміння інформації, рухової активності, стимулювання породження позитивних емоцій тощо.

Таким чином, державний стандарт спеціальної освіти — це унормована система показників психофізичного розвитку і освіченості, соціалізації та інтеграції особистості з особливими потребами на кожному етапі навчання з урахуванням її особливостей та потенційних можливостей, що реалізується комплексом нормативних документів, норм і вимог, які відображають специфіку освіти та вимоги і гарантії держави щодо її одержання.

У початковій школі передбачено чотири варіанти навчання для дітей з особливими потребами з урахуванням структури і складності психофізичного порушення і можливостей учня:

I варіант — загальноосвітня підготовка;

II варіант — корекційно-розвивальне навчання (для подолання труднощів у навчанні, пов'язаних із соціальною депривацією, педагогічною занедбаністю, затримкою психічного розвитку); передбачає поглиблену роботу з корекції психічних функцій, пізнавальної діяльності, навичок спілкування, а також з розвитку вмінь і навичок у процесі трудового навчання спроможності і здібностей дітей;

III варіант — компенсаторно-адаптаційне навчання (для дітей із вираже-

ними інтелектуальними порушеннями та комбінованими вадами розвитку);

IV варіант — реабілітаційне навчання (для дітей зі складними комплексними відхиленнями в розвитку).

Відкриття таких класів для дітей із затримкою психічного розвитку є значним кроком уперед для забезпечення кожній дитині таких умов навчання, які найкраще реалізують її потенційні можливості. В Україні перші експериментальні школи для дітей із затримкою психічного розвитку почали функціонувати з 1982 р., в кожній області є 1-2 школи даного профілю.

Негуста мережа змушувала організовувати їх як інтернатні заклади. А це, звичайно, має свій негативний бік, оскільки для навчання у спеціальній школі дитина відривається від сім'ї, щоденної батьківської турботи про неї. На багатьох дітях це позначається негативно. Тому останнім часом все більше загальноосвітніх шкіл відкривають класи для дітей із затримкою психічного розвитку.

Програма навчання і корекційної роботи з дітьми в школах і класах для дітей із затримкою психічного розвитку однакова і в цілому відповідає програмі загальноосвітньої школи. Проте існують і певні особливості, що зумовлені спеціальним призначенням та певними рекомендаціями.

Стосується це, в першу чергу, терміну навчання в початковій ланці: п'ять років замість чотирьох. Крім того, програмою передбачено і уповільнений темп навчання та дрібне дозування навчального матеріалу на уроках, а також значно зменшена кількість дітей у класах, що сприяє веденню індивідуальної корекційної роботи з кожним учнем у відповідності до його фізичного та психічного стану, рівня вмінь і навичок. Методика навчання дітей проходить в ігровій формі. Щоб уникнути перевантаження і без того вразливої нервової системи цих дітей, у школі запроваджується охоронний розпорядок. У першому півріччі першого навчального року урок триває 35 хв. і введено додаткову велику перерву. Для всіх учнів початкових класів обов'язковий денний сон.

Т.Д. Ілляшенко і Н.М. Стадненко вказують на два варіанти початкового навчання [3, с. 29]. Це зумовлено тим, що в однієї частини дітей відхилення у розвитку діагностуються лише після року безуспішного навчання в масовій

школі, в іншій — діагноз встановлюється ще у дошкільному віці, і вони зразу починають учитися у відповідній школі.

Спеціальні класи при масових школах практично комплектуються за першим варіантом, коли затримка психічного розвитку виявляється в дітей під час навчання в масовій школі, програму якого вона не засвоює. Але, зважаючи на сьогоднішній рівень діагностичної служби в системі освіти та недостатню поінформованість батьків, негативне їх ставлення до навчання дитини в спеціальному класі, він має і певні переваги.

Як уже зазначалося, недоліком першого варіанта комплектування класів цього типу є те, що втрачається перший рік навчання дітей у масовій школі, протягом якого вони не встигають і набувають досвіду поганих учнів, що негативно позначається на їх психічному стані. Цей недолік можна значно пом'якшити, якщо починати навчання слабких дітей у класі підвищеної індивідуальної уваги. Ці класи досить поширені. Для їх комплектування досить діагностичного обстеження дітей шкільним психологом чи педагогом, який здійснює прийом до школи першокласників. Звичайно, в цих класах менша, наповнюваність, що дозволяє індивідуалізувати роботу з кожним учнем.

Отже, функціонування спеціального класу відповідно до першого варіанта навчання починається з другого року навчання.

Зрозуміло, що дітям із затримкою психічного розвитку протипоказаний початок навчання раніше семирічного віку. Проте встановлення цього діагнозу вже в процесі навчання в масовій школі мимоволі втягує в навчальний процес і дітей шестирічного віку.

Загальноосвітня масова школа, яка відкриває в себе спеціальний клас інтенсивної педагогічної корекції, може обирати собі п'ятирічне чи чотирирічне початкове навчання в ньому — залежно від вираженості розладів навчальної діяльності контингенту спеціального класу, іноді школи неохоче погоджуються на п'ятирічне навчання в цих класах через надто великий розрив у тривалості навчання основного контингенту учнів та контингенту спеціального класу. Як правило, тривалість навчання в спеціальному класі довша на два роки, може

вносити певні ускладнення, хоча перспектива налагодити навчання дітей, які за інших умов неминуче випали б із навчального процесу з усіма відповідними наслідками для самих дітей, школи та суспільства в цілому, виправдовує труднощі більш тривалого навчання.

Після закінчення навчання в початковій ланці школи інтенсивної педагогічної корекції діти, які добре засвоїли навчальний матеріал, набули нормальної працездатності та інших позитивних показників навчальної діяльності, за рішенням педагогічної ради школи можуть надалі навчатися в масових класах на загальних підставах. Діти, що продовжують зазнавати труднощів у навчанні, залишаються в спеціальному класі та й надалі навчаються за спеціальною програмою до закінчення основної школи [4, 88-103].

Важливим моментом в організації корекційно-розвивального навчання є психологічне та спеціальне педагогічне консультування учнів, а також динамічне спостереження за просуванням кожної дитини спеціалістами шкільного психолого-медико-педагогічного консилиуму. Обговорення результатів спостережень проводиться систематично (не рідше рази на чверть). Підсумком вивчення учня мають слугувати рекомендації: встановлення чітких цілей корекційної роботи з дитиною, шляхів та строків їх досягнення; вироблення адекватного стану дитини підходу з боку всіх дорослих; виділення сильних сторін особистості дитини, на які можна спиратися в корекційній роботі; аналіз ходу розвитку та результатів педагогічної роботи.

Корекційно-розвивальний навчально-виховний процес рекомендується будувати відповідно до таких положень [7, с 15]:

— перебування дитини з труднощами в навчанні в комфортному психологічному кліматі з максимальним наповненням класу від 9 до 12 учнів, що дасть змогу учителю реалізувати принцип індивідуалізації навчання на всіх етапах уроку;

— корекційна спрямованість всіх навчальних предметів, формування загальноінтелектуальних умінь і навичок, розвиток усної та писемної мови, формування навчальної мотивації, навичок самоконтролю й самооцінки;

— комплексна взаємодія з дитиною, з метою переборення негативних тенденцій розвитку, вчителя, психолога, дефектолога, логопеда, соціального педагога;

— робота класів корекційно-розвивального навчання в режимі групи продовженого дня для забезпечення повноцінної підготовки домашніх завдань.

Однак, як зазначається в Концепції держстандартів спеціальної освіти дітей з особливими потребами, всі важливі завдання в реабілітаційній та корекційній педагогіці мають вирішувати педагогічні кадри, які повинні мати спеціальну освіту або перепідготовку відповідно до вимог, завдань і змісту освітнього стандарту для спеціальних закладів. Нинішня система педагогічної освіти не задовольняє потреби суспільства у фахівцях для роботи з дітьми з особливими потребами.

Щодо змісту та методів навчання дітей із ЗПР, то вони, на нашу думку, повинні базуватися на психологічних особливостях дітей цієї категорії та рівні засвоєння ними знань, умінь і навичок у відповідності до шкільної програми. Обов'язковим має бути вирішення корекційних завдань, до яких належать:

— розвиток пізнавальної активності дітей;

— розвиток загальноінтелектуальних умінь: аналізу, порівняння, узагальнення, класифікації;

— розвиток словника, усної монологічної мови дітей в єдності зі збагаченням знаннями і уявленнями про оточуюче;

— логопедична корекція вад мови;

— психокорекція поведінки дітей;

— соціальна профілактика, формування навичок спілкування.

Методи навчання, що використовуються в класах компенсуючого навчання, «як ключ до замка», за оцінкою К.Д. Ушинського в передмові до «Педагогічної антропології», мають підходити до індивідуально-психічних та сомато-фізіологічних особливостей кожного учня.

Отже, ми схильні вважати, що корекційне навчання дітей із ЗПР в умовах загальноосвітньої школи потребує вирішення низки проблем стосовно: комплектування класів учнями з проблемами у навчанні; забезпечення навчального

процесу відповідними методичними та програмовими матеріалами; спеціальної підготовки педагогів для роботи з дітьми, що мають ЗПР; у навчальному процесі особлива увага повинна приділятися вирішенню як загальних, так і індивідуальних корекційних завдань.

Література:

1. *Бастун Н.* Проблеми першокласників // Психолог на педраді / Упор. О.Главник. К.: Редакція загальнопедагогічних газет, 2003. — С.128 (Бібліотека "Шкільного світу").
2. *Виготський Л.С.* Лекции по психологии: Сб., 1999. — С. 92.
3. *Ілляшенко Т.Д., Стадненко Н.М.* Аномальна дитина в школі. — К., 1995. — С 29.
4. *Ілляшенко Т.Д., Бастун Н.М., Сак Т.В.* Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання. - К., 1997. - С 128.
5. *Диагностика отклонений в умственном развитии учащихся / Под ред. Н.М.Стад-ненко.* - К., 1991.
6. *Стадненко Н.М., Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г.* Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку. — Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. - С 20.
7. *Шевченко С.Г.* Диагностика и коррекция задержки психического развития у детей. М.: АРКТИ, 2001. - С. 224.
8. *Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами.* - К., 2000.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З РАС

*Гончарова В.Б.,
студент факультету дошкільної,
початкової освіти і мистецтв
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

Актуальність дослідження. У сучасних умовах суспільства інформаційні технології стали перспективним засобом корекційно-розвиваючої роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, зокрема діти з розладом аутистичного спектру.

Інноватизація корекційно-педагогічного процесу є складним та довготривалим. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на даному етапі розвитку корекційної педагогіки стане важливим чинником позитивних змін у системі інклюзії. Адже вони відкриють широкі перспективи для покращення якості надання корекційних послуг, їх доступності для дітей з особливими освітніми потребами та становленню особистості дитини з психофізичними вадами у суспільстві.

У процесі вивчення вищезазначеної проблеми було встановлено, що значну частину досліджень проблеми впровадження інформаційних технологій до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами присвячено вивченню доцільності застосування інформаційного-комунікаційних технологій, зокрема, комп'ютерних технологій.

Ефективність їх застосування, на нашу думку, залежить від професійної компетентності фахівця, уміння використовувати у своїй професійній діяльності інформаційно-комп'ютерні технології у систему навчання кожної дитини, створюючи психологічний комфорт та значну мотивацію, а також сприяти розвитку пізнавально-мотиваційних функцій.

Питання використання інформаційних технологій в освітньому середовищі

широко висвітлювали у своїх працях дослідники В. Биков, В. Кремінь, О. Кузьминська, С. Г. Литвинова, Н. Морзе, О. Спирін та ін.; застосування комп'ютерних технологій у роботі з дітьми Р. Гуревич, Ю. Жук, В. Лецько, С. Пейперт, Б. Хантер та ін.

Погоджуємося, що комп'ютерні технології мають значний вплив на дитину, володіючи величезним потенціалом навчальних та ігрових можливостей. Новизна комп'ютера та інтерактивного обладнання відображаються у розширенні й збагаченні змісту знань, умінь та навичок дитини; інтенсифікації створення структурних комплексів інтелектуального та мотиваційно-емоційного характеру та зміні динаміки процесу психічного розвитку [1].

Розвиток системи спеціальної освіти, пов'язаний з подальшою диференціацією та вдосконаленням діючої мережі корекційних закладів, відкриттям нових типів закладів, у яких надається комплексна допомога й підтримка дітям з особливими потребами, а також з інтеграцією цих дітей у заклади освіти [2].

Засновуючи свою думку на сучасних тенденціях корекційної педагогіки зауважимо, що широке використання індивідуальних реабілітаційно-корекційних програм, які враховують потреби дитини та їх можливостей сприятиме процесу корекції. Корекційно-педагогічна діяльність має охоплювати всі сфери життя дитини. Вважаємо, що завдання, котрі має виконувати дитина у процесі занять мають бути побудованими на різносторонній розвиток вихованця. При цьому особлива увага має надаватися соціальній адаптації та професійній орієнтації, що сприятиме процесу абілітації дитини. Основою процесу комплексної реабілітації покладено принцип організаційно-технологічного поєднання програм медичної, психологічної та соціально-педагогічної реабілітації.

У сучасних умовах педагог має мислити компетентно та вміти використовувати нестандартні методи у професійній діяльності. Досліджуючи проблему підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до професійного розв'язку педагогічних задач, науковці закликають «компетентно мислити й діяти, що насамперед означає вміння бачити й знаходити у навчанні та вихованні нестандартні ідеї, способи, засоби, прийоми й форми організації вихованців, які відповідають логіці ефективного розв'язання поставлених завдань» [3, с.100].

Комп'ютерна техніка на заняттях з дитиною, у якої розлад аутистичного спектру дасть поштовх до розвитку навичок цілеспрямованої діяльності. Комп'ютерна техніка впливатиме на пробудження пізнавальної сфери дитини, розвиток її психомоторних умінь, сенсорних функцій, корекцію мови та мовлення, забезпечення дітей певною базою знань та умінь.

Застосування інформаційних технологій у комплексі з різними методиками дасть змогу до покращення психофізичного стану дитини. Комп'ютерні та розвивальні програми дозволять:

- посилювати цікавість процесу;
- створювати внутрішню умотивованість пізнавального процесу;
- вносити елементи випадковості до подачі матеріалу, створювати велику кількість комбінацій та варіацій з метою урізноманітнення вправ;
- призведуть до подолання індивідуальних бар'єрів;
- метод наочності відкриє ширші простори для подачі завдань.

Діти отримуватимуть комплекс корекційно-педагогічних послуг із застосуванням різноманітного обладнання, у тому числі високотехнологічного, використання висококваліфікованими спеціалістами сучасних методик. Важливим аспектом у роботі дитини з особливими потребами та комп'ютера є правильно підібране обладнання, програмування, яке у подальшому дасть змогу дитині з РАС розвивати когнітивні навички в ігровому середовищі, призведе до стимулювання м'язів рук, підвищення швидкості реакції та покращення координації рухів тощо.

Правильно підібраний ігровий матеріал у подальшому дасть змогу сформуванню у дитини мотиваційну та інтелектуальну готовність до роботи з мультимедійними технологіями.

У процесі корекційної діяльності пропонуємо застосовувати корекційно-розвиваючий комплекс «Тімоссо», який дозволить вирішити наступні завдання:

- навчання концентрації уваги і збереженню зосередженості;
- підвищення швидкості реакції, поліпшення пам'яті;
- розвиток здатності розподіляти увагу;
- розвиток двосторонньої координації при використанні обох рук одночасно;

– розвиток абстрактного мислення і тренування навичок на рівні дії-протидії.

Сучасним методом реабілітації у процесі педагогічної корекції дітей з РАС є застосування системи нейрореабілітації «Nirvana». У комплексі «Nirvana» близько 200 різних вправ, спрямованих на розвиток моторики, відновлення координації, утримання рівноваги, орієнтацію у часі, сприйняття вербальної інформації, розвиток зорової пам'яті, розвиток уваги тощо. Комплексна фізична та педагогічна корекція із застосуванням інтерактивного мультимедійного середовища є ще однією новацією, яку рекомендуємо застосовувати під час корекційної роботи дітей з РАС.

Для тренування точності та швидкості рухів рукою розроблено ігри, які керуються за допомогою сенсора «Kinect». Сенсор «Kinect» – новітній ігровий контролер, який відслідковує рухи тіла та кінцівок людини шляхом аналізу відео. Вправи на «Kinect» дозволяють розвивати велику та середню моторику, результативність застосування якого забезпечується високим мотиваційним сприйняттям дитини.

Висновок. Переконані, що усі перераховані нововведення впливатимуть на ефективність та результативність корекційно-педагогічного процесу, а також матимуть істотний вплив на психофізичний стан дитини, що соціалізуватиме та інтегруватиме її у суспільстві.

Отже, упровадження сучасних інформаційних технологій потребує поглибленого вивчення й обґрунтування проблеми інформатизації корекційної педагогіки та дослідженні технічних засобів навчання й виховання дітей з особливими потребами.

Література:

1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у ЗДО. URL: http://www.bilatserkva-dnz3.edukit.kiev.ua/vikoristannya_ikt_v_dnz/ (дата звернення: 18.05.2020)
2. Особливості навчального процесу дітей з особливими потребами / І.А.Галатир // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна" . – 2009. – № 1. – С. 16-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2009_1_6 (дата звернення: 19.05.2020)

3. Стрілець С. І. Смолянко Ю. М. Підготовка майбутніх вихователів до професійного розв'язку педагогічних задач / Стрілець С. І., Смолянко Ю. М. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2016. – Вип. 5. – С. 100-150.

4. Смолянко Ю. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти / Ю. М. Смолянко // **Вісник** Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки: «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2020 р. – Вип. VI., – С. 209-211.

УДК 377.147:004.031.42

Педагогічні науки

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Загребельна Л.М.,

викладач

Комунальний вищий навчальний заклад

«Бердичівський медичний коледж»

Житомирської обласної ради

м. Бердичів, Україна

Освіта – це шлях натхнення кожної людини, пробудження і розвитку її індивідуальної свідомості. Сьогодні в Україні відбувається зміна освітньої системи, що у свою чергу, означає пошук нових форм, засобів і методів навчання, адекватних оновленому змісту освіти. Здатність сприймати зміни і творити їх – це найважливіша характеристика способу життя людини у ХХІ столітті. Освіта має набути інноваційного характеру, тобто постійно змінюватися, доповнюватися, удосконалюватися. Адже знання, які отримує здобувач вищої освіти, мають велике значення, і це не єдиний критерій. Поряд із цим існує потреба розвитку здатності до самостійного засвоєння знань: навчати вчитися, формувати уміння так чи інакше здобуті знання застосовувати

у практичній діяльності. У зв'язку з цим в освітньому процесі викладачі повинні використовувати ті методи навчання, які будуть цьому сприяти. Саме цій умові відповідають інтерактивні методи навчання.

Тема педагогічних інновацій надзвичайно актуальна і об'єктивно обумовлена. Світ ідей змінюється швидше, ніж покоління людей. Завдання освітян – створити атмосферу суспільного прийняття інновацій. Національна доктрина розвитку освіти України передбачає поступовий перехід від репродуктивної, авторитарної освіти до освіти інноваційного, гуманістичного типу [4, с.24].

Гармонійний розвиток здобувача освіти – це розвиненість його мислення, сформованість ціннісних орієнтацій, набуття досвіду творчої діяльності, здійснення різних мисленневих операцій (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення), це активність та самостійність. Згідно із Законом України “Про освіту”, Державною національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, Концепцією загальної середньої освіти ми маємо здійснити кардинальний перехід від традиційного інформаційно-пояснювального навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, *до інтерактивного, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи навчальної діяльності, розвиток творчої особистості* [1, с. 4].

Процес реформування освіти в Україні передбачає застосування нових форм роботи в межах традиційної системи. Адже проблеми радянської системи освіти, що значною мірою була зорієнтована на інформативні цілі, автоматично переносяться в сьогодення. Збільшується кількість навчальних предметів, розширюються межі навчальної програми, але при цьому традиційно головним залишається питання: «Що вивчати?». Такий підхід уже вичерпаний самою практикою розвитку освіти. Жоден, навіть найталановитіший здобувач освіти не встигає за розвитком НТП. Тому головним питанням є опанування вмінь і навичок саморозвитку особистості, самореалізації, самостановлення, що значною мірою досягається шляхом упровадження інноваційних технологій,

організації процесу навчання, пошуками відповіді на питання: як навчати? як створити відповідні умови? [3, с.7–8].

В китайському прислів'ї сказано: *«Чую і забуваю, бачу і пам'ятаю, роблю і розумію»*. Саме використання інтерактивних методів навчання полягає в залученні до дії, створенні ситуації переживання та випробування, що, в свою чергу, сприяє глибокому проникненню у зміст предмета кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу.

Розглядаючи інтерактивні технології навчання як інноваційні, треба пам'ятати, що будь-яка педагогічна технологія буде мертвою, якщо реальні люди, які її втілюють, не розглядатимуть її як цілісну систему в єдності компонентів і взаємозв'язків. Розроблена й описана технологія – це одне, а реалізація її – зовсім інше, адже вона несе відбиток особистості, ментальності, інтелекту конкретного вчителя.

Інтерактивне навчання стає все популярнішим. *Інтерактивне навчання – це поняття, яке означає учіння, засноване на взаємодії, та навчання, побудоване на прямій взаємодії тих, хто навчається з навчальним оточенням. Інтерактивне навчання – це навчання, занурене у спілкування, в основі якого лежать принципи особистісно-орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів навчання, безпосередньої участі кожного учасника занять як шукача шляхів і засобів розв'язання проблем* [2, с. 8].

У середині ХХ століття Курт Левін, починаючи розробляти «теорію поля», висунув такі судження: *«Легше змінити індивідів, які зібрані в групу, ніж змінити кожного з них окремо»*. В цьому полягає найважливіша особливість інтерактивного навчання: процес навчання відбувається в груповій спільній діяльності. *«Доведено, – підкреслює І. О. Зимня, – що в порівнянні з індивідуальною роботою за схемою «учитель – учень» внутрішньо групове спілкування у розв'язанні тих же завдань підвищує ефективність не менше, ніж на 10 %*. Група по відношенню до кожного її члена є мікрокосмосом (суспільством у мініатюрі), який відбиває весь зовнішній світ» [2, с. 23].

Сутність інтерактивної методики в тому, що навчальний процес ґрунтується на постійній активній взаємодії всіх здобувачів освіти. Безперервна

співпраця, моделювання життєвих ситуацій, рольові ігри, диспути, в ході яких аналізується і виконується завдання. У цілому атмосфера співробітництва, взаємодії, довіри. У такому процесі викладач легко і природно стає справжнім лідером студентського колективу. *”Інтерактив” у перекладі з англійської «inter» - взаємний, «act» - діяти. Отже, інтерактивний – здатний до взаємодії.*

Кажуть, нове – це добре забуте старе. В історії освіти в Україні вже були спроби використання методик, що ґрунтуються на принципах взаємного навчання. В 20-ті роки минулого століття, епоху масштабного реформування освіти, в школах вводили бригадно-лабораторний і проектний методи, випробовували роботу в парах змінного складу, екскурсії і практику на виробництва. Все це було передовим словом у радянській та світовій педагогіці. Час диктує потребу в іншому. Навіть у вузькій галузі неможливо одній людині знати все. Для цього є довідники, комп’ютери з великими обсягами пам’яті. Здобувача освіти треба навчити розуміти суть речей, аналізувати інформацію, вміти її шукати і застосовувати. Всім цим озброюють інтерактивні технології [5, с.122].

Повторюючи високі слова про права людини, рівність і свободу, ми забуваємо про те, що здобувач освіти в аудиторії лишається „одиницею навчального процесу”. *Інтерактивна технологія – жива нитка, що пов’язує викладача з кожним здобувачем освіти і здобувачів освіти між собою.*

Аналіз наукових праць таких учених і педагогів, як О. Пометун, С. Кашлев, В. Мельник, Ю. Ємельянов, А. Ситніков, Л. Бевзенко та ін., дає змогу використати системний підхід до визначення різноманітних методів педагогічної взаємодії та виокремити певні класифікаційні ознаки інноваційної технології інтерактивного навчання [2, с. 11-12].

В літературі наведена дуже велика кількість класифікацій інтерактивних методів навчання. Загальноприйнятою є класифікація Т.С.Паніна та Л.Н.Вавилова, за якою інтерактивні методи навчання поділяються на три групи: дискусійні (групова дискусія, діалог); ігрові (ділові та рольові ігри, творчі дидактичні ігри); тренінгові (комунікативні тренінги та тренінги сензитивності) [6, с. 160].

Методична майстерність сучасного викладача має розвиватися «не через забезпечення його великою кількістю готових рецептурних посібників і широке використання ним готових поурочних розробок. Йому потрібні передусім фундаментальні знання з базового предмета, висока загальна культура і ґрунтовна дидактична компетентність» [1, с. 3-5].

Розвиток науки і техніки пропонує викладачам та здобувачам освіти нові форми комунікації, нові типи розв'язання абстрактних і конкретних завдань, перетворюючи викладача з авторитарного транслятора готових ідей на натхненника інтелектуального і творчого потенціалу здобувача освіти. Майбутнє за системою навчання, що вкладалася б у схему «здобувач освіти – технологія – викладач», за якої викладач перетворюється на педагога-методолога, технолога, а здобувач освіти стає активним учасником процесу навчання.

Література:

1. Бевзенко, Л. Самоорганізаційна природа феномена гри / Л. Бевзенко // Філософська думка. – 1999. – № 3. – С. 3–19.
2. Гузеев В.В. Образовательная технология: от приема до философии. – М.: Сентябрь, 1996. с.- 135
3. Кондратюк В.Л., Волос М.М., Бабин І.І. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці. // Відкритий урок. – 2002. –№5-6.
4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. К, 2000. – 368 с.
5. Освітні технології. / За ред. О.М.Пехоти. – К. – 2002. – 255 с.
6. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. Посібник. / О.І.Пометун, Л.В. Пироженко; за ред.. О.І. Пометун. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 192.

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Івершинь А. Г.

*канд.пед. наук, доцент кафедри
теорії та методики дошкільної освіти
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Україна, Одеса*

***Анотація:** у статті розглядаються питання творчого розвитку майбутніх вихователів у процесі професійної підготовки у вишу. Розглянуто поняття технології педагогічного супровіду студентів, його можливостей щодо розвитку умінь цілепокладання, планування; формування у студентів активної суб'єктної позиції в професійній діяльності. Зроблено висновок, що технологія педагогічного супровіду творчої діяльності студентів майбутніх вихователів дозволяє досягати найкращих результатів в індивідуальній освітній траєкторії майбутніх фахівців.*

***Ключові слова:** творчість, суб'єктність, професійна підготовка, технологія педагогічного супровіду.*

Становлення сучасного фахівця-професіонала в галузі педагогіки пов'язано з такими поняттями як: творчість, суб'єктність, самореалізація, самоактуалізація, індивідуальний образ. Теоретичний аналіз наукової літератури (І. Зязюн, Н. Нічкало, О. Отич) дозволив визначити педагогічну професію як таку, в якій пред'являються підвищені вимоги до творчих якостей особистості. Актуальність даної проблеми визначається ще й тим, що від її рішення залежить можливість фахівця адаптуватися до сучасних викликів освіти, змінюватися з урахуванням нової ситуації у професійної діяльності, а також перетворювати свою діяльність і себе в ній [1,2].

Від рівня розвитку творчості у студентів майбутніх вихователів залежить успішність не тільки навчально-професійної діяльності, але і майбутньої професійної діяльності. Тому важливо створити в вишу умови для якісної професійної

підготовки, при яких відбувається творчий розвиток майбутніх вихователів.

Вирішення питань становлення майбутнього професіонала у вищій освіті можливо за умови використання технології педагогічного супроводу студентів, що організована для досягнення найкращих результатів в індивідуальній освітній траєкторії майбутніх фахівців (Г. Аксенова, В. Кан-Калик).

У нашому дослідженні провідна роль у розвитку творчості майбутніх вихователів відводилася технології педагогічного супроводу майбутніх вихователів в образотворчій діяльності, яка передбачала:

- створення ситуації співробітництва на занятті, ставлення до студента як до рівноправного і самоцінного суб'єкта навчально-пізнавальної та творчої діяльності;
- спонукання студентів до самостійного вирішення творчих і професійно-освітніх завдань;
- готовність створювати ситуацію співтворчості викладача і студента;
- прийняття особистості студента таким, яким він є;
- облік індивідуальних рис особистості студента у освітньому процесі вишу.

Кожне з занять дисципліни «Основи образотворчого мистецтва и методика керівництва образотворчою діяльністю дітей» включало теоретичний, практичний і рефлексивний етапи спільної діяльності викладача й студентів.

Так, у модулі «Основи образотворчого мистецтва. Види та жанри образотворчого мистецтва» перед студентами ставилося завдання: уявити себе видом мистецтва або жанром живопису і розповісти про свою сутність, секрети та таємниці внутрішнього світу.

У процесі лабораторного практикуму використовувалися методи музейної педагогіки та завдання: «Входження в картину»; «Батл екскурсоводів»; «Діалог двох голландських натюрмортів - «Пишне життя» й «Тихе життя»; інтерпретація художніх картин (В. Васнецов «Альонушка»; І. Шишкін «Ранок у сосновому борі»; І. Айвазовський «Схід сонця над Феодосією» та ін.). Ці творчі завдання, окрім образотворчого змісту, спрямовували студентів на розуміння характеру своєї особистості, темпераменту; розвиток уявлень про себе, самопізнання, самоактуалізацію, аналіз своїх сильних і слабких сторін, спонукали до творчих проявів.

У модулі «Методика розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності» використовувалися різні методи педагогічного супровіду, що сприяли розвитку творчих здібностей майбутніх вихователів. Наприклад, використання творчих прийомів методики ТВВЗ («синектика», «метод фокальних об'єктів») для розвитку умінь висувати оригінальні, нестандартні, творчі ідеї та пропозиції, розвивати творчі здібності дітей дошкільного віку. Творчому самовираженню сприяли завдання арт-терапії: «Малювання на склі», «Техніка жатого паперу» [3, с. 53,57]. Для розвитку цветосприяття, активізації емоційного інтелекту студентам бакалаврату пропонувалися творчі завдання: «Нейрографіка», «Техніка лінії», малювання в техніці акватипії» [3, с. 42].

У модулі «Вихователь як організатор, супроводжувач и співучасник образотворчої діяльності дітей» опрацьовувався розвиток професійної мотивації; розвиток умінь цілепокладання, планування; формування в студентів активної суб'єктної позиції в професійній діяльності. Для реалізації концепції «Я як суб'єкт професійної діяльності» нами запропоновані завдання в техніці арт-терапії: «Одкровення про своє призначення» - малювання мандали, «П'ятий елемент» - ліплення, колаж [3, с. 53].

За аналізом творчих робіт студентів 1 та 2 курсів факультету дошкільної педагогіки та психології, складених портфоліо, проведених презентацій з методики викладання образотворчого мистецтва у ЗВО, можна зробити висновок про доцільність використання технології педагогічного супровіду в освітньому процесі.

Література:

1. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод, посіб. / І. Зязюн - К.: МАУП, 2000. —312 с
2. Отич О.М. *Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти* /О.Отич. - Чернівці, "Зелена Буковина". 2009– 273 с
3. Тарарина Е. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера: уч.метод. пособие. / Е Тарарина. – К.: АСТАМИР-В. 2019. – 224 с.

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Клочкова Ю.В.,

*викладач кафедри спеціальної
педагогіки та спеціальної психології,*

Комунальний заклад вищої освіти

*«Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної ради*

м. Запоріжжя, Україна

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується особливою актуальністю звернення до проблеми окультурення, створення духовно багатого середовища, формування в людини, а отже і дитини, високих моральних якостей, етичної культури, душевної рівноваги, конструктивної поведінки, свідомості й відповідальності для виховання моральності особистості. Важливість морального аспекту міжособистісних стосунків та морального виховання дітей дошкільного віку визначають ризики сучасного суспільства: глобалізаційні процеси у світовому суспільно-політичному та культурному просторі, інформатизація, технізація, мілітаризація, переважання матеріального над духовним, що призвело до втрати людиною істинних життєвих орієнтирів. Таким чином, проблема морального виховання дошкільників стала особливо важливою у виховному полі кінця ХХ – початку ХХІ ст., актуалізувавши пошук ефективних шляхів і засобів для гармонійного розвитку особистості у дошкільному віці, адже, як зазначила А. Божко, він є важливим етапом розвитку дитини, бо саме в цей період у неї формуються моральні почуття та якості, засвоюються певні норми та правила суспільства, збагачується соціальний досвід та формується система цінностей. Разом з тим в українській державі в останні десятиліття спостерігається моральна криза, що характеризується падінням моральних норм в сім'ї, що призводить до того, що моральне виховання дітей у закладах дошкільної освіти не дає результатів. Тому нині в Україні діє чітка нормативно-правова база, що регулює

освітню політику щодо всебічного розвитку дітей у закладах дошкільної освіти, що включає в себе моральне виховання дошкільників. Стаття 4 Закону України «Про дошкільну освіту» визначає, що «дошкільна освіта – цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду» [1].

Аналіз досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми показав, що такі педагоги та філософи, як, Т. Поніманська, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський та І. Франко розглядали процес виховання всебічно розвиненої особистості як єдність усіх його компонентів.

Класифікацій методів виховання досить багато. Так, О. Безпалько класифікує методи виховання в такий спосіб:

1) Методи формування свідомості, за допомогою яких формуються поняття, судження, оцінки, світогляд особистості. До цієї групи належать переконання, навіювання, приклад.

2) Методи організації діяльності (тренування, створення виховують ситуацій, прогнозування, формування громадської думки).

3) Методи стимулювання діяльності - гра, змагання, заохочення, схвалення.

4) Методи самовиховання (самоаналіз, самонаказ, самонавіювання) [2].

Т. Коннікова запропонувала такі методи морального виховання:

1) формування свідомості (освічення, навіювання, переконання, прикладу);

2) методи формування досвіду поведінки (привчання, вправи, доручення, вимоги);

3) методи стимулювання і корекції поведінки особистості (заохочення, покарання, корекція)[7].

Дослідженням засобів морального виховання дітей займалися С. Козлова та Т. Кулікова. Серед засобів морального виховання вчені виокремлюють засоби художньої групи: художню літературу, образотворче мистецтво, кіно, музику тощо. На думку дослідниць, ця група засобів сприяє емоційному

забарвленню пізнавальних моральних явищ, вони мають високу ефективність при формуванні моральних уявлень і почуттів. Поділяє цю думку і Н. Якименко, яка зазначає, що «завдяки читанню творів художньої літератури та її обговоренню, розпізнаванню на картинках та ілюстраціях емоцій відбувається переключення уваги дитини на емоційний стан інших людей». Як зауважує О. Панченко, за допомогою художніх творів можна проаналізувати поведінку героїв, їхні вчинки, виділити позитивні та негативні риси характеру. Казки, вірші, пісні висвітлюють питання дружби, любові, милосердя. На їх прикладі педагогу простіше розкрити сутність негативних і позитивних цінностей, пояснити дітям їх відмінність.

Важливим засобом морального виховання є навколишнє середовище, адже воно може бути пронизане любов'ю й доброзичливістю або жорстокістю та аморальністю. О. Панченко зазначає: «Соціальне середовище – це не просто зовнішня умова, воно є справжнім джерелом розвитку, оскільки саме воно закладає програму того, які здатності та здібності мають виникнути у дитини...». Тобто воно активізує механізми морального виховання та відіграє вирішальну роль у розвитку певних моральних якостей, почуттів [3].

До нетрадиційних методів у вихованні дошкільників відносяться: арт-терапія, музикотерапія, іпотерапія, казкотерапія.

Для оцінки стану розвитку морального виховання дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення III рівня дітям було запропоновано завдання з методики «Закінчи історію» (Р. Калініна) та метод «Бесіда».

За результатами методики «Закінчи історію» (Р. Калініна) можна зробити висновок, що до високорівневої групи були включені 2 дошкільників з ЗНМ, що становить 20% від загальної кількості дітей у групі; до середньорівневої групи були включені 3 дошкільників з ЗНМ, що становить 30% від загальної кількості дітей у групі; до низькорівневої групи – 4 дошкільники з ЗНМ, що становить 40% від загальної кількості дітей у групі та до нульової рівневої групи був зарахований 1 дошкільник, що становить 10% від загальної кількості дітей у групі.

За результатами методу «Бесіда» можна зробити висновок, що до високорівневої групи були включені 3 дошкільники з ЗНМ, що становить 30% від загальної кількості дітей у групі; до середньорівневої групи були включені 5 дошкільників з ЗНМ, що становить 50% від загальної кількості дітей у групі; до низькорівневої групи – 2 дошкільники з ЗНМ, що становить 20% від загальної кількості дітей у групі та до нульової рівневої групи ніхто не був зарахований.

Отримані результати діагностики засвідчили, що більшість дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ III рівня мають низький та середній рівень морального виховання. Так, психологічна робота повинна проводитися ,поряд з логопедичною, як складова частина корекційно-педагогічної роботи, здійснюватися у взаємодії із вихователем та батьками, тим самим забезпечуючи комплексність корекційно-педагогічного впливу.

Література:

1. Даниляк Р. З. Ідеї морального виховання молодших школярів у виховному полі кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Молодь і ринок: науково-педагогічний журнал*. 2015. Вип.№9 (128).С.136-140.
2. Дереш В. С. Использование методов воспитания при формировании личности в семье. *Вестник по педагогике и психологии Южной Сибири*. Серия: Педагогические науки. 2014. С.6-12.
3. Божко А. В. Засоби та методи морального виховання дошкільників. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.2016.Вип. 49. С.52-56..

АНАЛІЗ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРО ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Козачок А.В., Веремієнко Є.В

студенти факультету фізичного виховання

Бессарабова О.В.

викладач факультету фізичного виховання

Запорізький національний університет

Анотація: *Стаття присвячена аналізу знань студентів про основні принципи здорового способу життя. В роботі представлені результати анкетування, учасниками якого були студенти Запорізького національного університету факультету фізичного виховання. Отримані в ході дослідження дані, свідчать, що більшість студентів мають достатнє уявлення про компоненти здорового способу життя, але по-різному оцінюють значимість конкретних принципів збереження здоров'я, віддаючи пріоритети відпочинку, фізичній активності та збалансованому харчуванню. Але, більше половини опитуваних стверджують, що по-різним причинам не дотримуються принципів здорового способу життя в своєму повсякденному житті, за винятком дотримування особистої гігієни.*

Ключові слова: *здоров'я, здоровий спосіб життя, анкетування, студенти, фізична активність.*

Вступ. Здоров'я населення відноситься до національних пріоритетів всіх сучасних держав. Так як саме якість трудових ресурсів, разом з природно-ресурсним потенціалом є визначальним фактором успішного економічного і технологічного розвитку країни [2, с.118-122].

Як правило, здоров'я людини будь-якого віку визначається цілим комплексом факторів, таких як рівень медицини в країні, стан навколишнього середовища (в тому числі забруднення повітря, якість питної води), спадковість до певних захворювань та спосіб життя. За винятком останнього фактору, всі інші не залежать від волі людини, але саме спосіб життя є тією складовою, яка на 50-60%

визначає тривалість і якість життя кожної людини. В свою чергу, здоровий спосіб життя включає культуру харчування (збалансована дієта), культура рухів (фізична активність), відсутність шкідливих звичок, дотримання гігієнічних вимог та культура емоцій, в тому числі зниження стресів [1, с.93-96].

В ідеалі передбачається, що формування здорового способу життя повинно стати невід'ємним компонентом системи освіти та виховання будь-якої країни, але дослідження останніх років свідчать про незмінне зниження серед молоді кількість осіб, яких, по-перше можна вважати абсолютно здоровими, а по-друге, які ведуть здоровий спосіб життя, що являється світовою тенденцією [4,с.54-55. 5, с.158]. Найбільш тривожно виглядає ситуація у сфері харчування. У раціоні молоді переважають напівфабрикати, фаст-фуд, газовані напої, солодощі, що містять в собі велику кількість цукру та смакових домішок. При цьому кількість свіжих фруктів, каш, кисломолочних продуктів стрімко знижується [3, с. 55, 4, с. 56]. Нераціональне та неправильне харчування є причиною багатьох захворювань різних систем організму. Ще одна серйозна проблема – це зниження рухової активності, не тільки у вільний час, але й ігнорування занять по фізичній культурі, що є обов'язковою складовою навчального процесу.

З урахуванням всіх перерахованих факторів потрібно визнати, що задача формування здорового способу життя у сучасної молоді залежить не стільки від системи охорони здоров'я країни, скільки від комплексу сімейних цінностей, які склались в кожній окремій сім'ї, а також від діяльності ЗМІ та обов'язкової участі навчальних закладів – є важкою, довгостроковою та потребуючою об'єднання всіх вищеперерахованих структур. Проте, навіть з урахуванням пропаганди здорового способу життя поставлена ціль не може бути досягнутою без особистої зацікавленості самої молоді, для якої профілактичні заходи, що направлені на збереження власного здоров'я, повинні стати обов'язковим компонентом повсякденного життя.

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати знання студентів щодо компонентів здорового способу життя. Зрозуміти які компоненти найбільш важливі для студентів у повсякденному житті. Зробити висновки за допомогою

тестування та підбити результати, які надалі будуть використовуватись про розробці програм дисциплін, які формують культуру здорового способу життя.

Для реалізації мети та вирішення проблеми використовувались такі методи дослідження:

1. Узагальнення даних науково-методичної літератури з теми дослідження.
2. Проведення анкетування серед студентів.
3. Узагальнення результатів.

З метою з'ясування як теоретичного відношення до здорового способу життя, так і реальних практичних дій, що вживаються по його реалізації серед студентів першого курсу Запорізького національного університету було проведено анонімне анкетування, у якому приймало участь 66 осіб (17-24 роки) спеціальності фізичне виховання. Опитуваним було запропоновано відповісти на ряд запитань, що стосуються як розуміння компонентів здорового способу життя, так і реальне їх втілення в практику. Опитувані вибирали один із запропонованих варіантів відповідей.

Питання включали основні принципи і компоненти здорового способу життя, яких притримувались або не притримувались респонденти: заняття фізичною культурою і спортом, режим харчування, наявність шкідливих звичок, притримування санітарно-гігієнічних норм.

Анкета: Ставлення студентів до формування здорового способу життя

1. Ваш вік:

2. Ваша стать:

- жінка;
- чоловік.

3. Ви вирости:

- у великому місті;
- у невеликому місті;
- у сільській місцевості.

4. Як Ви вважаєте, чи маєте Ви шкідливі звички? :

- так;

- ні.

5. На вашу думку, здоровий спосіб життя - це ...? :

- відмова від шкідливих звичок;

- особиста гігієна;

- оптимальний руховий режим;

- загартовування;

- заняття фізичною культурою і спортом.

6. Ви дотримуєтеся правильний режим харчування? :

- так;

- ні;

- час від часу.

7. Чи займалися Ви коли-небудь будь-яким видом спорту, відвідували спортивну секцію? :

- так;

- ні, ніколи.

8. Якщо так, то яким видом спорту? :

9. Як Ви проводите свій вільний час? :

- сиджу вдома, дивлюся телевізор або граю в комп'ютерні ігри;

- йду гуляти з друзями;

- займаюся спортом;

- інше.

10. Скільки годин Ви приділяєте сну? :

- 10-13;

- 7-9;

- 4-5;

- 3 і менше.

11. Чи важлива для Вас особиста гігієна? :

- так;

- ні;

- все одно.

12. Доглядаєте Ви за собою? :

- так;
- ні.

13. Чи дотримуєтесь Ви принципів ЗОЖ?:

- так, в будь-якому випадку;
- дотримуюся частково;
- в цьому немає необхідності.

14. Який компонент ЗСЖ Ви вважаєте найважливішим?:

- раціональне харчування;
- заняття спортом;
- відсутність шкідливих звичок;
- особиста гігієна;
- повноцінний сон.

15. Яких компонентів ЗОЖ Ви дотримуєтесь?:

- раціональне харчування;
- заняття спортом;
- відсутність шкідливих звичок;
- особиста гігієна;
- повноцінний сон.

15. Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я?:

- гарний;
- задовільний;
- поганий;
- важко відповісти.

Результати дослідження. Аналіз отриманих результатів свідчить про те, що: більшість студентів (54.1%) мають погані звички, до яких відносяться паління, вживання алкоголю або наркотичних речовин. Не дивлячись на це під час проведення тестування ми помітили, що більшість студентів займаються або колись займались спортом (77%) і намагаються дотримуватись збалансованого харчування(65.6% - відповіли «інколи» і 9.8% відповіли « так»). Також більша частина опитаних надає перевагу активному відпочинку, а саме 45.9 % надають

перевагу прогулянкам з друзями, 11.5% займаються спортом, 36.1% - інше і лише 6.5% вибрали варіант «сиджу вдома, дивлюсь телевизор або граю в комп'ютерні ігри». На сон більшість студентів (77%) приділяють достатньо часу, а сама 7-9 годин і лише 1.6% приділяють сну менше трьох годин. Також ми можемо зробити висновок, що для студентів дуже важлива особиста гігієна, адже 96.7% дали позитивну відповідь на питання «Чи важлива для вас гігієна?», залишені 3.3% розподілились між відповідями «так» та «все одно». На питання чи «Чи доглядаєте ви за собою?» студенти відповіли так : 98.4% дали позитивну відповідь. Також велика кількість студентів оцінюють свій стан, як задовільний (57.4%), 36.1%, як хороший, а залишені відсотки вважають стан здоров'я поганим, або «важко дати відповідь». Найважливішими компонентами ЗОЖ студенти вважають відсутність шкідливих звичок - 39.3% та раціональне харчування - 37.7%, але як показало опитування, найбільший відсоток студентів на питання «Яких компонентів ЗОЖ ви притримуєтесь?» дали відповідь особистої гігієни, а це 90.2%, наступні відсотки майже рівномірно розподілились між іншими відповідями. Опитування проводилось в межах вікової категорії 17-24 роки.

Висновок. Проведене дослідження, показує, що на когнітивному рівні студенти мають достатньо чітке уявлення про основні компоненти здорового способу життя, хоча їх значимість оцінюється по-різному і корелює з гендерною приналежністю респондентів. У той же час на емоційному рівні важливість дотримання всіх принципів здорового способу життя особисто для себе відмічають тільки близько 60% опитуваних, що свідчить про розходження розуміння «правильності» принципів і значущості їх для конкретної людини. Крім того, результати опитування показали, що практично-діяльнісний рівень здорового способу життя представлений в найменшій мірі: за винятком дотримання санітарно-гігієнічних норм, всі останні компоненти підтримки здоров'я практично відсутні у повсякденній діяльності у більше ніж половини студентів.

Література:

1. Горбунов В.И. Медико-социальные аспекты состояния здоровья студентов. *Ульяновский медико биологический журнал*. 2014. № 1. С. 93-96.

2. Денисов Л.А. Савичева Н.М., Федорович А.В. Формирование здорового образа жизни детей, подростков и учащейся молодежи в автономных центрах здоровья, созданных в учебных заведениях Зеленограда. *Педиатрическая фармакология*. 2013. Т. 10 (6). С. 118-122.

3. Семенова Н.В. Василевская Е.С., Денисов Ю.П. Здоровый образ жизни молодежи (от абитуриента медицинского вуза до специалиста). *Современные проблемы науки и образования*. 2015. № 1. С. 54-58

4. Современное состояние и проблемы формирования здорового образа жизни студенческой молодежи. URL : www.science-education.ru/article/view?id=18225 (дата звернення 05.03.2020).

5. Халикова С.С. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи высших учебных заведений. *Ученые заметки ТОГУ*. 2016. № 2. С. 157-162.

УДК 376.3

Педагогічні науки

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ЗАТРИМКИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Кравченко В. П.,

*викладач кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології,
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя, Україна*

Ігрова діяльність має важливе значення у загальному розвитку дитини. Вона впливає на всі сторони її психічного розвитку.

Гра – один з провідних видів дитячої діяльності. Гра полягає у відтворенні дітьми дій дорослих і відносин між ними, і спрямована на пізнання навколишньої дійсності. В процесі гри створюються найбільш сприятливі умови для розумового і фізичного розвитку, вдосконалення психічних процесів дитини, формування її особистості і поведінки [1, с.181].

Ігрова діяльність проходить довгий шлях розвитку. Перші її елементи з'являються в ранньому віці.

Формується ігрова дія в ході оволодіння предметними діями, тобто в предметній діяльності зароджується гра як предметно-ігрова діяльність.

Гри з елементами уявної ситуації передують два етапи гри немовляти: ознайомлювальний і відображальний. На першому дії з іграшками, як і з будь-якими іншими предметами, носять маніпулятивний характер. Мотив задається через предмет-іграшку.

До другого етапу дитина переходить тоді, коли сама або за допомогою дорослого з'ясовує деякі властивості іграшки (м'ячик підстрибує, котиться, він пружний і гладкий). Поступово діти засвоюють способи дії з різними іграшками, пов'язані з їх фізичними властивостями (вкладають один предмет в інший, катають, рухають, вдаряють, щоб почути звук, та інше). Мотив такої предметно-ігрової діяльності полягає в ймовірному характері результату ігрової дії: м'ячик можна відштовхнути або наблизити до себе. Відображувальні предметно-ігрові дії характерні для дитини віком від 5-6 міс. до 1 року 6 міс.

Важливим є те, що виникнення ігрових цілей можливе лише у тому випадку, якщо у дитини склався образ дорослого і його дій.

У віці від 1,6 до 2 років розширюється сфера взаємодії дитини з навколишнім. Наростає потреба дитини у спільній з дорослим діяльності. Пильно спостерігаючи світ дорослих, малюк виділяє їх дії. Досвід, набутий в діях з іграшками і в повсякденному житті, дає дитині можливість відображати дії людей з предметами відповідно до їх призначення, прийнятого у суспільстві (наприклад, процес годування, лікування). В цей період дії спрямовуються не на отримання результату, а на виконання зрозумілої за минулим досвідом умовної мети. Тобто дія стає умовною, а її результат – не реальним, а уявним. Дитина переходить до сюжетно-відображального етапу розвитку гри.

На третьому році життя дитина починає прагнути до реалізації ігрової мети, тому зазначені дії набувають певне значення (наприклад, годує ляльку, щоб нагодувати її обідом). Дії поступово узагальнюються, стають умовними:

дитина підносить ложку кілька разів до ляльки і, вважаючи, що обід закінчено, переходить до іншої ігрової дії. Дитина постійно порівнює свої дії з діями дорослого.

Розвиток ігрових дій зумовлений розвитком предметних. Освоєння предметних дій призводить до їх узагальнення і включення до іншої ситуації. Переходу предметних дій дитини в ігрові сприяє дорослий, коли демонструє зразок ігрової дії або спонукає дитину виконати її. Пізніше діти самі перетворюють предметні дії в ігрові.

Наприкінці третього року життя виникає взаємодія з ровесниками з приводу рольової дії, якості її виконання, досягнутого результату [2, с.44].

Таким чином, складаються передумови сюжетно-рольової гри, яка буде інтенсивно розвиватися в дошкільному дитинстві. До цих передумов належать:

- дитина залучає до гри предмети, які заміщають реальні, і називає ці предмети-замісники відповідно до їх ігрового призначення;
- ускладнюється організація дій, набуваючи характеру ланцюжка, що відбиває логіку життєвих зв'язків;
- дії узагальнюються і відділяються від предмета;
- дитина починає порівнювати свої дії з діями дорослих;
- дорослий виступає як зразок дій, коли дитина прагне діяти самостійно, але як дорослий.

Отже, у ранньому віці у дитини формуються перші ігрові вміння, складається здатність ставити і вирішувати ігрові завдання, починає розвиватися взаємодія з однолітками у спільних іграх, формуються передумови сюжетно-рольової гри.

Все це є важливим етапом для подальшого формування особистості, адже в процесі предметно-ігрової діяльності дитина освоює різні дії з предметами, знайомиться з їх основними властивостями.

У психолого-педагогічних дослідженнях існують численні як загальні класифікації ігор, так і авторський їх розподіл на окремі підвиди (К. К. Грос, Н. С. Карпінська, П. Ф. Лесгафт, Д. В. Менджеріцька, С. Л. Новосьолова,

С. Ф. Русова, Л. С. Фурміна, В. Л. Штерн та ін.), проте єдиної остаточної класифікації у дошкільній дидактиці не сформовано.

Німецький психолог В. Л. Штерн поділяє ігри на два види: індивідуальні і соціальні. Він вважає, що зовнішній фактор соціального оточення дає лише матеріал для гри, вибір якого визначається інстинктивно.

Швейцарський психолог Ж. Піаже пропонує таку класифікацію:

- ігри-вправи, що виникають у перші місяці життя дитини;
- символічні ігри – найпоширеніші у віці з двох до чотирьох років;
- ігри з правилами, що спостерігаються найчастіше у дітей від семи до дванадцяти років.

Сучасний американський дослідник К. Гарвей виокремлює такі види ігор:

- ігри з рухами і взаємодією, що найбільш яскраво відображають надлишок енергії та емоційний настрій дітей;
- ігри з предметами, що починаються з маніпуляції, далі – практика і тренування до повного вдосконалення;
- мовленнєві ігри – створення дітьми римованих творів, які не мають точного смислового змісту (пісні, лічилки, приказки, жарти тощо);
- ігри із соціальним матеріалом («драматичні» або «тематичні»);
- ігри з правилами;
- ритуальні ігри, засновані на рухах, ігрових предметах, мовленнєві ігри [3, с.27].

Найбільш доречною є класифікація спеціальних (корекційно-розвиткових) ігор за А. М. Богуш:

1. Ігри з правилами:

- ігри з предметами;
- дидактичні (з іграшками, настільно-друковані, музично-дидактичні, сенсорні, математично-дидактичні (інтелектуальні, комп'ютерні);
- рухливі (ігри різної рухливості, ігри-естафети, загальнорозвивальні, цілеспрямовані);
- народні (рухливі, хороводні, обрядові та звичаєві ігри).

2. Творчі ігри:

- режисерські;
- сюжетно-рольові (сімейні, побутові, суспільні, загальної тематики);
- конструктивно-будівельні;
- ігри-драматизації та інсценівки [3, с.28].

Окрім дидактичних ігор також використовують мовленнєві вправи, як засіб корекції затримки мовленнєвого розвитку.

Будь-яка мовленнєва вправа, що використовується у роботі з дітьми дошкільного віку, обов'язково передбачає ігрову дію, ігрове розігрування на основі використання мовленнєвого матеріалу. Це дає підставу розглядати їх як різновид вербальних ігор.

Вправи являють собою багаторазові повторення різних завдань.

В результаті вправ створюються передумови для правильної вимови, постановки різних звуків. Вправи діляться на 3 види:

– наслідувально-виконавські: логопед демонструє дитині зразок дії, а дитина його відтворює. Потім поступово демонстрація будь-яких рухів стає все більш короткою. Логопед лише називає вправи, а дитина їх виконує. Цей вид вправ використовується під час виконання голосових, дихальних, артикуляційних вправ, вправ з розвитку загальної і дрібної моторики;

– вправи творчого характеру застосовуються у випадку, якщо дитині потрібно навчитись використовувати набуті знання і навички в нових, незвичних ситуаціях.

Додатково використовуються мовленнєві вправи (повтор слів, заучування віршів) та ігрові вправи, коли відбувається імітація будь-яких дій з промовляння [4, с.201].

Оволодіння мовленням безпосередньо пов'язане з розвитком ігрової діяльності. Необхідність назвати потрібний предмет або дію спонукає дитину вимовляти нові слова, використовувати мовлення як засіб спілкування з дорослим. В процесі гри відбувається інтенсивний психічний розвиток дитини. Ігрова діяльність в ранньому віці характеризується такими особливостями:

формуються перші ігрові вміння; складається здатність ставити і вирішувати ігрові завдання; у спільних іграх розвивається взаємодія з однолітками; формуються передумови до сюжетно-рольової гри. Отже, гра є основою формування майбутніх умінь і навичок, а також, розумових дій.

Таким чином, аналіз наявних досліджень, присвячених вивченню дітей із затримкою мовленнєвого розвитку показав, що в психолого-педагогічних дослідженнях накопичено значну за обсягом інформацію з проблеми виховання та навчання даної категорії дітей. У просторі психологічних знань існує певний пласт напрацьованих позицій та думок відносно феномену затримки мовленнєвого розвитку.

Ефективність корекційної роботи з подолання затримки мовленнєвого розвитку у дітей раннього віку також буде залежати від правильно встановлених причин, що призвели до атипового розвитку мовлення. Аналіз причин виникнення мовленнєвих порушень є основою для розмежування «первинних» мовленнєвих розладів, пов'язаних з ураженням або дисфункцією мовленнєвих механізмів, від «вторинних», що спостерігаються у дітей з порушеннями інтелекту або сенсорними дефектами, а також при різних захворюваннях центральної нервової системи.

Оскільки оволодіння мовленням безпосередньо пов'язане з розвитком ігрової діяльності, важливою умовою є правильний підбір ігор у корекційній роботі. В процесі гри відбувається інтенсивний психічний розвиток дитини та виникають мотиви до спілкування. При цьому ігрова діяльність в ранньому віці характеризується такими особливостями: формуються перші ігрові вміння, з'являється здатність ставити і вирішувати ігрові завдання, розвивається взаємодія з однолітками у спільних іграх, формуються передумови до сюжетно-рольової гри. Отже, гра є основою формування майбутніх умінь і навичок, а також, розумових дій.

Література:

1. Дефектологічний словник : навчальний посібник / за редакцією В. І. Бондаря, В. М. Синьова. – К. : «МП Леся», 2011. – 528 с.

2. Урунтаева Г. А. Дошкольная психология : учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / Г. А. Урунтаева. – 5-е изд., стереотип. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 336 с.

3. Богуш А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи : навч.-метод. посіб. / А. М. Богуш, Н. І. Луцан. – К. : Слово, 2008. – 251 с.

4. Епифанцева Т. Б. Настольная книга педагога-дефектолога / Под ред. Епифанцева Т. О.; 2-е изд. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 486 с.

УДК-378

Педагогічні науки

MOBILE LEARNING TECHNOLOGIES IN DISTANCE LANGUAGE EDUCATION

Maksymova I.O.

senior teacher

Simon Kuznets Kharkiv National

University of Economics

As the basic concept of getting education is its continuity at all stages and mainly a specialist self-supporting training, therefore in order to prevent COVID-19 spreading, it is quite relevant in the quarantine conditions to provide the distance learning at all educational institutions. The applying up-to-date innovative information and communication technologies allows to continue educating students. Nowadays informatization of society influences the informatization of education in general and language education informatization in particular. An intensive process of introducing new information and communication technologies in foreign language teaching creates new and innovative forms of education and training. Mobile foreign language teaching is a form of organization and control of the learning process based on the use of mobile communication devices, such as smart phones, tablets, and others, by means of which in any place and at any time students can shape and improve language skills, develop oral skills by means of synchronous and asynchronous communication, to form the sociocultural and intercultural competence

in order to use a foreign language as a means of communication in the social and professional spheres [1, p. 2].

The Internet teaching resources can contribute to the formation and development of the following competencies for students studying a foreign language: "foreign communicative competence, including all its components (linguistic, sociocultural, educational and cognitive, etc.); communicative-cognitive abilities to search and select, generalize, classify, analyze and synthesize the information received; communicative skills to present and discuss the results of work with Internet resources; the ability to use Internet resources for acquaintance with the cultural and historical heritage of various countries and peoples; the ability to use resources to meet their information and educational interests and needs" [2, p. 78].

The term "mobile learning" is linked with the concept of "distance education". This concept should be described as a form of learning in which the interaction between teachers and students and between students is carried out at a distance and involves all the typical components of the educational process. Depending on the means of implementation of distance learning, the latter can be divided into types: a) correspondence model of distance learning, based on the use of printed materials in hard-copy form; b) multimedia model, based on the study of printed, multimedia, video, audio materials, local computer programs; c) tele-education, based on the establishment of communication between a teacher and students using TV systems such as audio teleconferencing, videoconferencing, audiographic communication, TV broadcast; d) Web-based training, carried out through a variety of communication and presentation of educational content suggested by Internet as an access to Web resources, interactive multimedia, e) intellectual model of learning, including interactive multimedia, access to Internet resources, computer communication between all participants of the educational process [1, pp.5-9].

It is obvious that mobile learning is the latest form of the distance learning. In practice, mobile learning is implemented by mobile technologies, mobile means of communication between people for obtaining instant access to relevant information. In foreign language teaching you may use the following mobile technologies such as

e-mail, blogging technology, wiki technology, podcasts, web forum, linguistic corpus, electronic dictionaries, reference Internet resources, tools of synchronous video Internet communication and navigators.

Each of the mobile technologies has distinctive didactic properties, didactic and methodical features. The didactic qualities of mobile technology should be interpreted as "main characteristics and features that distinguish one information technology from the other" [3, pp. 120-125]. Didactic functions are interpreted as representations of mobile technologies. Within the framework of different courses the same mobile technologies with their inherent properties and relevant didactic functions will represent different methodological functions within the discipline. Accordingly, methodical functions within foreign language teaching will be the methodical abilities of these technologies in the development of oral skills and language skills as well as the formation of students' socio-cultural and intercultural competences [3, pp. 125-131].

Let us briefly examine each of the technologies and denote types of performance or aspects of the language being developed on its basis.

E-mail or electronic mail group is Internet service for the exchange of written communications between users. On the basis of E-mail, this can be organized by telecommunication projects based on information exchange among participants. Methodological potential of e-mail and e-mail group has been developed for implementation of language telecommunication projects aimed at the development of writing skills of pupils and students, as well as the formation of their socio-cultural and intercultural competences [3, pp. 152-154].

Blog technology is a modern Internet technology that allows users to submit information on the page in multimedia format in the form of a diary or journal, as well as to comment on reports of users. On the basis of blog technology some of students' writing skills and socio-cultural skills can be developed [3, pp.160-163] .

Wiki technology is one of the modern Internet technologies, enabling one person or group of persons located an indefinite and unlimited distance from each other to work on a common written multimedia document. On the basis of wiki technology some of students' writing skills and socio-cultural skills can be developed [3, p. 185] .

Podcasts is a modern Internet technology, on the basis of which you can discover, listen, browse featured podcasts, and record and host your personal podcast. Educational podcasts devoted to the study of foreign languages, allow to solve a number of methodological tasks, including the formation of auditory skills and understanding of speaking foreign languages, the formation and improvement of listening skills, the expansion and enrichment of lexical vocabulary, the formation and improvement of grammatical skills, development of speaking and writing skills. In the Internet there is a large number of academic and nonacademic or authentic podcasts services that can be used for the development of students' listening skills. There are also services that allow users to post podcasts and arrange discussion of shared network podcasts in a micro-blog or forum. The scientific literature lacks for methodological papers on the use of podcasts in the development of students' verbal skills. A range of oral and listening skills can be developed on the basis of podcasts service. The sociocultural content of foreign language teaching is based on this service. Thus, it can be concluded, that on the basis of podcasts service it is possible to develop oral and listening skills, as well as social competence of students [3, pp.191-194].

TED (Technology Entertainment Design) video conferences and video blogs are effective innovative educational technologies. The topics of intelligent TED conferences and speeches are extensive, including a wide variety of topics: from science, culture, art, politics and global problems, business to technology, design and entertainment. Today, TED is a world community. The main objective of this non-profit organization is to spread unique ideas that its founders believe should be informed by "ideas worth spreading", and inspire people around the world to learn something new, share knowledge and experience, thereby making the world a better place. So, these ideas are presented to listeners in the format of a short speech of no more than 18 minutes. On the official website of TED.com, reference information on research and development is freely available and everyone can learn the information they are interested in, communicate in real time, and participate in TED conferences and events that take place all year round in different countries. TED is a kind of source that can be useful for a wide range of users: both for professionals and for students of various specialties

studying foreign languages. TED is a quality modern educational resource, which can be used in practical classes in English. In addition, it is suitable for independent work and learning foreign languages. Video creates images and causes certain associations that contribute to better perception, assimilation and memorization of information. When watching video lectures, the subtitle function is available, which helps users to understand the information more fully. The lecture topics are diverse and relevant. This resource is useful for students not only in teaching foreign languages, but also in mastering the skills of speaking to the audience. Using video materials TED Talks is perfect for analyzing public speeches, reflecting on proposed topics, improving the skills of oratory. Lectures allow students to demonstrate the various options for speaking, to consider many ways of presenting information, the ability to build communication with listeners, to establish contact, enter into a dialogue and get feedback. On the site as an example, photos and video presentations and materials are demonstrated and constantly uploaded. Students use this resource both in everyday life and in preparation for classes. Students have the opportunity to choose lectures and speeches on lessons learned, get additional information and learn about the latest discoveries and trends on the topic of interest to them. Consequently, students not only practice foreign languages, but also expand their professional knowledge and skills in this or that sphere [5, pp. 175-189].

Web Forum is a section of the site, developed for network users to discuss any issues. The development of students' socio-cultural skills can be based on a web forum. So, based on a web forum we can develop writing and reading skills, as well as social competence components. However, it must be noted that a web forum gave out a bit after the development of blog technology that has additional technological capabilities.

Means of synchronous video online communication should be classified as "technology providing the ability to communicate in real-time on the basis of Internet programs securing video and audio communication". Means of synchronous video online communication have distinctive didactic functions such as organization of remote synchronous learning; development of students' cognitive activity; developing abilities for learning in cooperation; developing abilities for autonomous learning. It is obvious, that mobile technologies allow developing language skills such as reading, writing,

speaking, listening and socio-cultural and cross-cultural skills. There is the methodological potential of means of synchronous video online communication in the development of all components of foreign language communicative competence under conditions of tele-education as a form of distance learning. Therefore, in pure technology, this technology can be used in the implementation of the model of comprehensive mobile learning [4, pp. 121-127].

Electronic dictionaries. On the basis of electronic dictionaries students' research while reading, developing their cognitive activity, developing skills of cooperative learning and developing students' abilities for autonomous learning can be organized. Electronic dictionaries are used to develop students' lexical skills and to form their competence at translation.

Linguistic corpus arrays of texts in electronic form, grouped according to certain parameters such as chronology, author, region and others. On the basis of linguistic corpus we can organize students' research work, develop their cognitive activity, develop skills of cooperative learning and develop students' abilities for autonomous learning. A sufficient number of methodological papers gives the possibility for developing students' grammatical and lexical skills on the basis of monolingual corpuses and corpus of parallel texts.

Informational and reference network resources are available for all users of mobile devices through mobile applications of the Internet browsers. The informational and reference network resources include encyclopedias, directories, online media, virtual tours of museums, galleries, theaters, cities, etc. Informational and reference resources have the following common didactic properties such as accessibility, multimedia, hypertext structure. This allows us to organize students' research work, to develop their cognitive activity, to develop skills of cooperative learning and abilities for autonomous learning. Methodological papers on the use of network reference resources in foreign language teaching testify that on its basis we can develop a whole range of productive and receptive language skills, as well as develop aspects of socio-cultural and intercultural competence [6].

Navigators are mobile applications, allowing to determine the optimal path from

one place in a particular locality to another. They are characterized by accessibility and multimedia. Traditionally, drivers use navigators to determine the desired route. In the educational process the use of navigators will facilitate the organization of students' research, development of their cognitive activity, development of their abilities for learning in cooperation and skills for autonomous learning. In foreign language teaching navigators can be used for developing productive language skills such as speaking and writing under discussion in a foreign language the route, as well as for developing student's sociocultural skills. Analysis of studies dedicated to the use of the above mentioned technologies in foreign language teaching testifies that on their basis we can develop productive, speaking and writing, and receptive, listening and reading, types of speech activity, develop students' language skills, grammatical and lexical, and their sociocultural and intercultural competence.

One of the main goals in foreign language teaching at various stages is to develop communicative competence in all the diversity of its components. The level of language proficiency is characterized by understanding of general content of professional texts, fast and spontaneous speech, ability to produce clear, detailed reports on professional issues, ability to express original views on the basic problem of the text, revealing the advantages and disadvantages of various options. On the basis of identified didactic properties, didactic functions and methodological functions of mobile technology we can develop a range of students' oral and language skills formed on the basis of these types of mobile technologies [6].

In conclusion it should be noted that a regular use of mobile technologies in foreign language teaching will facilitate the development of the aspects of communicative competence. Nowadays, to improve the quality of education and increase the motivation of students to learn English, teachers use interactive equipment and innovative educational technologies such as the Internet, podcasts, electronic whiteboards, network magazines or blogs, social networks, video conferences, special mobile applications, etc. The use of modern educational technologies allows teachers at a qualitatively new level to teach students all four types of speech activity. The biggest advantage of this technology is that it can be used anywhere, anytime and its usage is

easy access to a larger number of distance learners. Distance learning for students can be used as a supplementation that provides greater opportunities for the traditional educational process, but it in any case will replace that.

References:

1. Sysoev P.V. Informatization of foreign language education: main directions and perspectives // Foreign Languages at School Journal. 2012. No 2, pp. 2-9.

2. Gerasimenko T.L., Grubin I.V., Gulaya T.M., Zhidkova O.N., Zenina L.V., Lobanova E.I., Romanova S.A. Linguodidactic aspect of teaching foreign languages with the use of modern Internet technologies. M., 2013. - 119 p.

3. Voronova E.N. Modern technologies and methods of teaching a foreign language in a university // Perspectives of science and education. 2014. ? 1. Pp. 189-194.

4. Sysoev P.V. Blog-technology in teaching a foreign language // Language and Culture. 2012. No. 4 (20). Pp. 115-127.

5. Dissemination of TED ideas [Electronic resource] / URL: <https://www.ted.com/> (reference date: 20.02.2016) 125 ISSN 2072-8395 Bulletin of MGOU. Series: Pedagogy 2016 / No 2. Pp. 175-189.

6. Mark Warschauer, Carla Meskill. Technology and Second Language Teaching // [Electronic resource] / URL: http://www.education.uci.edu/person/warschauer_m/tslt.html

САМОВИХОВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ ЯК
СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ

Опанасенко О. В.,

аспірантка гуманітарно-педагогічного факультету

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

м. Київ, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається тенденція розширення сфери соціально-педагогічних послуг для населення, що вимагає висококваліфікованої підготовки майбутніх фахівців.

Ефективна професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з молоддю сільської місцевості неможлива без самовиховання, що є базовою складовою професійного саморозвитку майбутнього фахівця, тому для якісного оновлення системи професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з молоддю сільської місцевості особливого значення набуває проблема загального і специфічного у підготовці студентів засобами організації професійного самовиховання.

Проблема професійного самовиховання набуває особливої актуальності для особистості в період навчання у закладі вищої освіти, оскільки саме в цей період закладаються мотиваційно-ціннісні, когнітивні та рефлексивно-діяльнісні основи професійного саморозвитку особистості [4, с. 399 – 404]. Дослідженням цієї проблеми займалися науковці А. Арета, О. Бодальов, Д. Гришин, О. Кочетов, О. Ковальов, В.М. Оржеховська, Л. Рувинський, Ю. Самарін, Л. Сапожнікова, В. Селіванов, М. Тайчинов, Т. Хілько та ін.

Дана проблема є актуальною у дослідженнях багатьох науковців, так Р. Вайнола розкриває у своїй науковій праці такі важливі аспекти як: проблема професійної підготовки майбутнього соціального педагога в педагогічній теорії; сучасні моделі професійної підготовки соціального педагога в контексті його

особистісного розвитку; особливості особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі його професійної діяльності; особистісні якості соціального педагога як професійний інструментарій тощо. Дослідниця визначає професійний розвиток особистості як «неперервний, динамічний процес залучення до професій, професійної реалізації та самореалізації, під час якого відбувається якісне вдосконалення особистості як суб'єкта – представника певної професії» [1, с. 16]. На думку Є. Клімова, О. Кочетова, О. Максимова - самовиховання можна розглядати як свідомий та керований особистістю процес саморозвитку, в якому відповідно до вимог суспільства, цілей й інтересів самої людини формуються запроєктовані нею сили і здібності [2, с. 149-150]. Здійснивши аналіз поняття самовиховання як складової професійного саморозвитку майбутніх соціальних педагогів, варто зазначити, що насамперед у плануванні майбутніми фахівцями процесу самовиховання є кваліфікаційна характеристика спеціаліста, на основі якої слід вибудовувати курс індивідуальної самопідготовки до майбутньої професійної діяльності, оскільки вимоги до сучасного фахівця повинні відповідати потребам сьогодення.

Професійне самовиховання – це свідома діяльність, спрямована на вдосконалення своєї особистості відповідно до вимог обраної професії, це саморух особистості до професійної самореалізації, усвідомлений процес здійснення майбутнім педагогом сукупності творчих дій, який базується на єдності його свідомості й самосвідомості і спрямований на оволодіння ним інтегральною готовністю до педагогічної діяльності – психологічною, практичною, готовністю до самовдосконалення після закінчення освітнього закладу.

У результаті професійного самовиховання майбутнього соціального педагога в структурі особистості з'являються новоутворення, серед яких провідне місце посідають нові фахові якості як особистісні цінності, нові смислотвірні мотиви освітньої діяльності, які інтегрують в собі завдання подальшого професійного розвитку і саморозвитку, нові цілі навчання в освітньому закладі і нові життєві прагнення [3, с. 28].

Ідея саморозвитку особистості лежить в основі гуманістичного

педагогічного світогляду. Професійний саморозвиток є невід'ємною складовою особистісного саморозвитку. Саморозвиток майбутніх соціальних педагогів – важлива складова професійної діяльності, від якої певною мірою залежить якість цієї діяльності. Професійний саморозвиток майбутнього соціального педагога – це не масове і навіть не типове явище, тому що не всі володіють тими якостями, які необхідні для цілеспрямованої роботи над собою. Відбувається тільки у тих, хто володіє необхідними якостями, головними з яких можуть бути такі, як: внутрішня мотивація на професійні завдання; розуміння змісту та методичних основ саморозвитку; досягнення високих результатів в їх вирішенні та мотивація на себе; здатність до саморозвитку [4, с. 219]. Дослідниця В.А.Фрицюк наголошує на ключовій ролі освітнього закладу у процесі саморозвитку, шляхом сприяння. А саме, в освітньому закладі для стимуляції професійного саморозвитку особистості важливо дотримуватись таких вимог: забезпечувати сприятливу творчу атмосферу на заняттях, давати якомога менше конкретних настанов, відмовитись від критики, дозволити студентам діяти незалежно – це допомагає розвитку дивергентного мислення; збагачувати навколишнє мікросередовище різноманітними новими стимулами з метою розвитку допитливості; не стримувати ініціативу студентів, підтримувати висловлення оригінальних ідей; навчити студентів використовувати міжпредметні зв'язки та аналогії [6, с. 249].

Отже, при підготовці майбутніх соціальних педагогів, які будуть працювати з молоддю сільської місцевості важливим завданням є сприяння саморозвитку, а також створення сприятливих умов для розвитку та рамках освітнього процесу. Оскільки основним змістом саморозвитку є оновлення та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок для досягнення найвищого рівня професійної компетентності.

Література:

1. Вайнола Р. Х. Педагогічні засади особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки. *Дис. докт. пед. наук: 13.000.04*, м. Київ, 2009. –542 с., с. 16.

2. Веретенко Т. Г. Вступ до спеціальності: соціальна педагогіка. *Модуль 2: навчальний посібник*, м. Київ, 2011, с. 124 с., с. 149-150.

3. Кучерявий О. Г. Теоретичні і методичні основи організації професійного самовиховання майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів. *Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, 13.00.04*, м. Київ, 2002, с. 28.

4. Матяш О.І., Шустова Н.Ю. Теоретичні аспекти формування основ професійного саморозвитку майбутніх учителів. *Зб. наук. праць. – Вип. 41 Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, Київ-Вінниця, 2015. – С. 399 – 404.

5. Прудковських Ю. С., Тимошенко Н. Є Професійне самопізнання та самовиховання як складові професійного саморозвитку майбутніх соціальних педагогів. *Вісник №122*, с. 218-221, с. 219.

6. Фрицюк В.А. Професійний саморозвиток майбутнього вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, випуск 39*, Вінниця, 2013. С. 247-250.

УДК 378

Педагогічні науки

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Погорелова Т.Д.,

*Студентка факультету управління,
адміністрування та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
м. Ізмаїл, Україна*

Сучасний світ весь час змінюється, кожен день з'являються нові технології, нові матеріали, вдосконалюються старі. Це безкінечний рух уперед. Ми вже не можемо собі уявити, що може бути інакше. Цей рух вимагає підготовки високваліфікованих компетентнісних працівників та ставить перед освітою нові цілі та задачі.

Сучасна освіта вже не може залишатися на місці, вона потребує змін, впровадження новітніх інноваційних технологій.

Інновації – це введення чогось нового.

Волкова Н.П. [1, с. 403] в своєму посібнику з педагогіки дає наступне визначення інновації освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог.

Інноваційні технології дозволяють адаптувати освітній процес під запити і потреби виробництва та особистості, забезпечити неперервність освіти та саморозвитку.

Використання інноваційних технологій допомагає розвивати у здобувачів освіти критичне мислення, творчі здібності, аналітичні навички, вміння працювати в команді, креативність, вміння глобально мислити.

На сьогоднішній день до основних інноваційних технологій відносяться [2]: кабінетне, групове і додаткове навчання, нестандартні уроки, факультативи за вибором здобувача освіти, проблемне навчання, модульне навчання, наукові експерименти на заняттях, запрошення видатних діячів певної галузі, вчених, економізація та екологізація освіти, індивідуальне навчання, застосування технічних засобів.

Використання інноваційних технологій на заняттях вимагає від вчителя додаткових зусиль: постійне вдосконалення своїх професійних навичок, ознайомлення зі спеціальною літературою, аналіз досвіду провідних педагогічних працівників, розвиток своїх гуманітарних та природничо-математичних знань для їх оптимального поєднання.

Інноваційні технології дають можливість показати здобувачам освіти цілісну картину світу, стираючи міждисциплінарні зв'язки. Це робить процес навчання повним, насиченим та цікавим.

Інноваційна діяльність здобувачів освіти допомагає закласти основи інноваційної діяльності в майбутній професійній діяльності.

Сьогодні найбільш поширеними інноваційними методами, які використовуються в навчанні є метод портфоліо (в основі полягає метод оцінювання результатів освітньої діяльності), метод проєктів (в основі лежить виконання завдань-проєктів, в результаті чого і набуваються компетентності), метод

проблемного викладання (втілюється через постановку проблеми перед здобувачами освіти та її рішенням через різноманітні джерела та засоби), лекція-візуалізація (реалізує принцип наочності та перетворює усну та письмову інформацію в візуальну форму), науково-дослідна робота здобувачів освіти (реалізується через самостійне виконання завдань з елементами наукових досліджень під керівництвом педагога).

Інноваційні технології безумовно сприяють покращенню освітнього процесу, його оптимізації та переходу на новий рівень, дають можливість підготувати конкурентноспроможних фахівців.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. — К : Видавничий центр «Академія», 2002. — 576 с.
2. Химинець В.В. Інновації в сучасній школі. – Ужгород, 2004. – 168 с.

Педагогічні науки

УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ТЕХНІК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Надія Радіон, Ірина Потійчук

студентки 3-Б курсу спеціальності «Початкова освіта»

Луцький педагогічний коледж

Науковий керівник – Ричко В. К.

Викладач вищої категорії

Актуальність теми. Актуальність застосування різних технік на уроках образотворчого мистецтва зростає серед сучасних методик проведення уроку, адже малювання значною мірою впливає на розвиток творчого потенціалу, художнього смаку дітей. Образотворче мистецтво є важливою складовою в інтелектуальному розвитку і являється однією із складових частин загального процесу її виховання.

Застосування різних технік важливе тим, що стимулює зацікавленість учнів процесом пізнання, сприяє підвищенню активності та розвитку творчого потенціалу молодших школярів.

У статті розкриваються особливості використання різних технік образотворчого у навчальному процесі, здійснено аналіз застосування різних технік у початковій школі.

Ключові слова: образотворче мистецтво, різні техніки, пізнавальна активність, молодший школяр.

Мета статті: вивчення особливостей використання різних технік образотворчого мистецтва в освітньому процесі початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Урок образотворчого мистецтва є найбільший захоплений вид діяльності дітей, за допомогою якого вони вчать самовиражатися, розширюють кругозір та розвивають творчі здібності.

У дітей з самого дитинства прив'язана любов до яскравих кольорів. Спочатку вони забавляються і граються з олівцями, згодом в них проявляється інтерес до олівців і фарб для створення якогось малюнка.

Дуже важливо також зацікавлювати дітей до образотворчої діяльності за допомогою різних технік образотворчого мистецтва, адже таким способом можна. Малювання і образотворча діяльність відіграють важливу роль в психічному та інтелектуальному розвитку дитини. В процесі малювання, дитина виражає свою індивідуальність. Зосереджуючи увагу на різних сторонах оточуючого світу, можна навчити дитину відтворити це в їхніх малюнках і роботах. Таким чином поступово сформується творчий підхід, який є дуже необхідним не лише для написання малюнків, картин, інші види творчих робіт, а й у повсякденному житті [2].

Використовуючи різні техніки образотворчого мистецтва в освітньому процесі молодших школярів, ми формуємо пізнавальну активність, стимулюємо активної діяльності на уроках.

Пізнавальна активність - це діяльнісний стан особистості, що виражається в наполегливому прагненні до знань, до розумової напруги і прояву вольових зусиль у процесі оволодіння знаннями [1, с. 58].

В образотворчому мистецтві є багато різних технік, але найпопулярнішими серед них є:

1. Пуантилізм (малювання крапками)
2. Гратаж (продряпування)
3. Малювання на фользі
4. Малювання ватними паличками
5. Прямографія
6. Колаж
7. Монотипія
8. Малювання соломинкою
9. Малювання на склі
10. Малювання сіллю
11. Малювання жатим папірцем
12. Набризкування
13. Пластиліновий живопис

Малювання різними техніками, дозволяє дитині:

- ✓ отримувати незабутні позитивні емоції
- ✓ активізувати художній потенціал
- ✓ розвивати думки
- ✓ розвивати самостійність
- ✓ розвивати уявлення
- ✓ розвивати дрібну моторику рук
- ✓ проявити індивідуальність
- ✓ позбутися психологічних меж, страхів

З метою визначення ефективності застосування різних технік образотворчого мистецтва в освітньому процесі молодших школярів, було проведено анкетування учнів Городищенської ЗОШ. На основі даного анкетування можна зробити висновок, що ефективність використання різних технік образотворчого мистецтва у початковій школі: 35% низький, 65% високий.

Висновки. Отже, включаючи в освітній процес різні техніки образотворчого мистецтва учитель стимулює пізнавальні можливості учнів. Малювання є одним із найважливіших складових у навчанні і вихованні школярів. Техніки образотворчого мистецтва можна ефективно використовувати під час вивчення багатьох тем практично у всіх класах.

Література:

1. Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання. Розвиток комунікативних і мовних умінь / Л. Кратасюк // Дивослово. - 2003. – с. 58-64
2. Інтернет ресурс: Нетрадиційне малювання в процесі виховання дитини.
http://artselo.com.ua/netradytsijne_maljuvannja/

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ТАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ З ДІТЬМИ РІЗНОГО ВІКУ

Рябовол С.М.

*курсант факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності*

м. Дніпро, Україна

*Науковий керівник: **Валєєв Р.Г.***

к.п.н., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровський державний університет

внутрішніх справ,

Поступово все більшу роль в ефективній діяльності поліцейських відіграє комунікація. Особливо це стосується діяльності патрульної поліції, створення якої взагалі стало першим етапом реформування правоохоронних органів України та обличчям нової поліції. Проте численні конфлікти, що виникають під час спілкування правоохоронців з населенням, все ще актуалізують необхідність спеціальної підготовки поліцейських до комунікації. З цією метою нами узагальнено засади професійного спілкування співробітників поліції з дітьми різного віку.

Ефективне спілкування з дітьми різного віку вимагає переконня, що їх основні потреби задоволені: потреби в безпеці; потреби безумовній любові; потреба у визнанні; потреба в знаннях і навичках; бути прикладом для дорослих. [1; С.301-310]. Щоб зробити це, ви повинні створити для дитини почуття безпеки і захищеності, ставтеся до нього добре, відзначайте її здібності; будьте зразком для наслідування; сприймайте дитину такою, якою вона є.

Немовлята (від народження до 1 року) вимагають емоційного спілкування з дорослими, позитивний характер якого (переважання емоції радості, задоволення) є тоном для їх психічного здоров'я і стимулом щоб пізнати світ.

При спілкуванні з дітьми 3-х років (раннє дитинство) слід враховувати: їх словниковий запас невеликий: в 1,5 року - від 30-40 до 100 слів, який використовується рідко; за 2 роки-близько 300 слів, за 3 роки-від 500 до 1500

слів. Вони не здатні щось придумати, обдурити, можуть раптом згадати, що вони бачили або те, що я чув раніше. У віці 3 років дитина стає здатним виконувати предметні дії на інструкції від дорослого; з цікавістю слухає будь-які дорослі розмови, прагнучі до того, щоб зрозуміти, про що вони говорять; активно слухає казки, оповідання, вірші. При спілкуванні з 3-річними дітьми враховуйте їх підвищену чутливість і чуйність до визнання своїх досягнень, емоційні сплески з приводу дрібниць. Організуйте спілкування у вигляді малюнків а в казках використовуйте слова схвалення і оцінки.

При спілкуванні з дітьми дошкільного віку (3-6 років) ви можете отримати лише приблизну, поверхневу інформацію. Діти дошкільного віку володіють живою уявою і тому здатні щиро вірити в деякі речі, які насправді не є правдою, забувати несуттєві факти або плутатися в свідченнях. Вони говорять прості або складні речення, погано орієнтовані в часі, просторі, числах, вони не розуміють абстракцій. Вони вірять інформації отриманої від дорослих і реагують на похвалу, зазвичай сором'язливі з незнайомими людьми. Спілкування організуються у вигляді малюнків, казок та інших "м'яких" прийомів. Якщо вам не вдасться змусити дошкільника заговорити, то спробуйте завести розмову цікаві теми для нього (" ви любите мультики?"; "А який у вас найулюбленіше мультфільм?"; "Яка твоя улюблена іграшка?").

При спілкуванні з дітьми молодшого шкільного віку (6-10 років) необхідно: майти на увазі, що у них є цілком достатній словниковий запас для висловлювань, вони можуть описати деталі, пояснити хід подій. Запам'ятовують факти, вже давно розрізняють категорії "хороший" і "поганий", мають власну думка. Їх мислення і оцінки контрастні, екстремальні (хороші-погані, свої-чужі, правильно-неправильно). З 9-10 років вони починають вільно висловлювати свої емоції, вони можуть говорити швидко і брехати, щоб захистити себе від негативних наслідків. До дорослих ставляться з довірою і відкритістю. Для них найголовніше-це особистий приклад дорослих, публічна оцінка їх дій, знань і особистісних якостей.

При спілкуванні з дітьми підліткового віку (10-15 років) зверніть увагу, що підлітки вміють критично мислити, можуть висловлювати незгоду з вчинками

дорослих, вимагають фактів і аргументів. Вони дуже чутливі до зовнішнього вигляду, одяг, манери. Для них важливо зберегти свій статус у соціальній групі. Слід пам'ятати, що у підлітків є гострі зміни емоційних станів-запальність – дратівливість, конфліктність з дорослими (Батьки, Вчителі та представники уряду), в тому числі через гормональні зміни, викликані статевим дозріванням. У спілкуванні з цією категорією нам потрібно бути чесними, відкритими, прислухатися до їхньої думки і поважати як особистостей, використовуйте обережно зауваження, повчальний тон або наказ (замість " досить курити!", або "куріння шкодить вашому здоров'ю " і так далі). Використання пропозиції, прохання або угоди ви можете отримати певну довіру від підлітка.

При спілкуванні з дітьми юнацького віку (15-18 років) слід покладатися на їх морально-вольові якості. Юнаки (дівчата) у спілкуванні виборчі, вони усвідомлюють цінність своєї власної особистості, своєї унікальності і прагнуть до того, прагнуть рівності відносин з дорослими в якості друзів або радників. У цьому віці підвищується увага до особистісних, внутрішніх і психологічних якостей людини, на підставі якої робиться висновок про неї. Будь ласка, зверніть увагу, що небажання або нездатність дорослих визнати самотійність хлопчиків (дівчаток) часто призводить до того, що починається ворожнеча.

Під час спілкування контролюйте свої емоції і уникайте їх прояву негативний емоційний вплив на психіку дитини, так як воно може ускладнити спілкування і призвести до негативного ставлення до себе поліцейського.

Підтримуйте доброзичливий, товариський стиль розмови, Покажіть свій позитивний настрій (через доброзичливий погляд, посмішку, прямі слова типу " радий тебе бачити", " добре, що ми тебе знайшли " і т. д.) [2].

Вчіться слухати і чути дитину, щоб зрозуміти причини її поганої поведінки. Спробуйте поставити себе на місце дитини, занурившись в її внутрішній світ, уявіть собі, як би ви вели себе на її місці.

Під час розмови ретельно підбирайте слова, тому що ваше слово має величезний вплив на дитину. Використовуйте інформацію, пояснення, переконання, будьте зразком для наслідування (це відноситься і до вашої

зовнішність, деяких зовнішніх рис, манери, вчинки, слова і т.д.).

Стисло визнайте успіхи дитини (засудження менш інформативне, ніж схвалення) і використовуйте позитивне підкріплення (похвала, заохочення, схвалення, власний приклад), що сприяє формуванню позитивних поведінкових звичок і подолання існуючих негативних звичок.

Поважайте дитину як особистість, а тому будьте завжди ввічливі, будьте слухняні, щирі і уникайте брехні. Якщо ви не можете заговорити з дитиною-спілкуйтеся на теми, які їй цікаві.

Запропонуйте дитині свою допомогу в подоланні існуючих проблем, вирішити яку вона поки не в змозі, тому що до досягнення повноліття (до 18 років) діти вважаються неповнолітніми.

Література:

1. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. пос. Київ: Либідь, 2011. 520 с

2. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навч. пос. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 128 с.

Педагогічні науки

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ В МОТИВАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ДО ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стасюк М. В.,

студентка 3-В курсу спеціальності «Початкова освіта»

Луцький педагогічний коледж

м. Луцьк, Україна

Актуальність теми. Значну роль у формуванні і розвитку особистості відіграє образотворче мистецтво. Все частіше ми помічаємо проблему у формуванні мотивації навчальної діяльності учнів початкових класів, адже вона відіграє важливу роль у ефективності навчальної діяльності, саморозвитку і самовдосконаленню.

У статті розкриваються особливості значення оцінки в мотивації молодшого школяра у навчальному процесі образотворчого мистецтва, здійснено аналіз ролі оцінки у початковій школі.

Ключові слова: образотворче мистецтво, оцінка, мотивація, навчальна діяльність, молодший школяр.

Мета статті: вивчення особливостей ролі і значення оцінки в мотивації молодшого школяра у навчальному процесі образотворчого мистецтва в початкової школи.

Виклад основного матеріалу. У процесі виховання і творчого розвитку особистості, урок образотворчого мистецтва відіграє значну роль. Урок образотворчого мистецтва приносить дитині радість, захоплення. Усі уроки, а саме образотворче мистецтво повинні проводитися з урахуванням вікових особливостей школярів.

Діти будь-якого віку, з радістю беруться за малювання, використовують фарби та із задоволенням ліплять, із задоволенням зображають на папері все, що уявляють. Їхні малюнки є емоційні, схематичні, наповнені щирістю.

Образотворче – це один із видів мистецтва, що супроводжує людину протягом усього життя, забарвлює його різнобарвними тонами.

Сучасний період розвитку освіти характеризується значним впливом оцінки в мотивації молодшого школяра [2, с. 21]. Оцінка важлива тим, що характеризує розвиток учня, його здібності, ставлення до навчання, вона стимулює зацікавленість учнів процесом пізнання, сприяє підвищенню активності школярів, розвитку їх творчого потенціалу.

Оцінка – це процес порівняння ступеня засвоєння учнями знань, умінь і навичок [1, с. 56]. Зазвичай оцінки виставляють під час перевірки знань, навичок і вмінь учнів. При навчанні з оцінками важливо, щоб оцінки мали зміст показника рівня знань і вмінь, а не оцінки особистості.

Значну відповідальність бере на себе вчитель, адже він оцінює. Оцінка повинна спонукати школяра краще вчитися, тому її слід обов'язково мотивувати. Неприпустимо знижувати оцінку, щоб покарати учня за порушення дисципліни, забутий вдома підручник чи зошит.

Оцінювання має бути стимулом активності учня на уроці, а саме на уроці образотворчого мистецтва. Будь-яке оцінювання повинно постійно ґрунтуватися на доброзичливому ставленні до дитини. У початкових класах має домінувати оцінка у вигляді мотивованого оцінного судження, яке дає можливість учневі усвідомити, як її краще виправити. На уроках образотворчого мистецтва, оцінюючи роботу учня, вчитель дає оцінку не самому малюнку, а техніці його виконання, помилки які були допущенні при його намалюванні.

З вимогами НУШ з 2018/2019р. всі перші класи працюють за компетентнісним навчанням. Згодом так навчатиметься вся початкова школа. Це означає, що учні замість запам'ятовування інформації, опануватимуть компетентності (навчання через практику і тому що таке знадобиться у житті). Таке навчання передбачає не лише опанування академічних знань, а й так званих соціальних компетентностей. Оцінювання мають впливати на обсяг докладених зусиль і прагнення учнів. Тому для українських шкіл розробили нову модель оцінювання. Також діють вимоги щодо не розголошення оцінок при класі у навчальних досягненнях учнів.

З метою визначення ефективності впливу оцінки на навчальний процес молодших школярів, було проведено анкетування учнів Мар'янівської ЗОШ. На основі даного анкетування можна зробити висновок, що рівень значення оцінки

в мотивації молодшого школяра у початковій школі: 20% низький, 50% середній, 30% високий.

Висновки. Отже, включаючи в освітній процес оцінювання учитель стимулює пізнавальні можливості учнів. Оцінка є одним із найважливіших прийомів у навчанні і вихованні школярів. Його можна ефективно використовувати під час вивчення багатьох уроків практично у всіх класах.

Література:

1. Борис І. Мотиваційна сфера як проблемний чинник поведінки / Борис І. // Психологія і суспільство. - 2002. - №2. - С.48-57.

2. Занюк С. С. Психологія мотивації / Навчальний посібник / С. С. Занюк К.: Либідь. 2002.-304с.

УДК 373

Педагогічні науки

СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ (ІНТЕЛЕКТ-КАРТ) ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Трипольська О.О., Вовк О.В., Книш С.М.,

учителі

Люботинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4

Люботинської міської ради Харківської області

м.Люботин, Україна

У даний час у сфері інформатизації освіти основна увага фокусується на проблемах створення ефективного освітнього медіасередовища. Спостерігається процес переходу від текстографічних електронних продуктів до високоінтерактивних, мультимедійно насичених електронних освітніх ресурсів. Усе, пов'язане з наочністю, яскравістю вражень, викликає сильні почуття й запам'ятовується легко й надовго.

Формула Нової української школи – наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Важливо навчити користуватися ними. Знання та

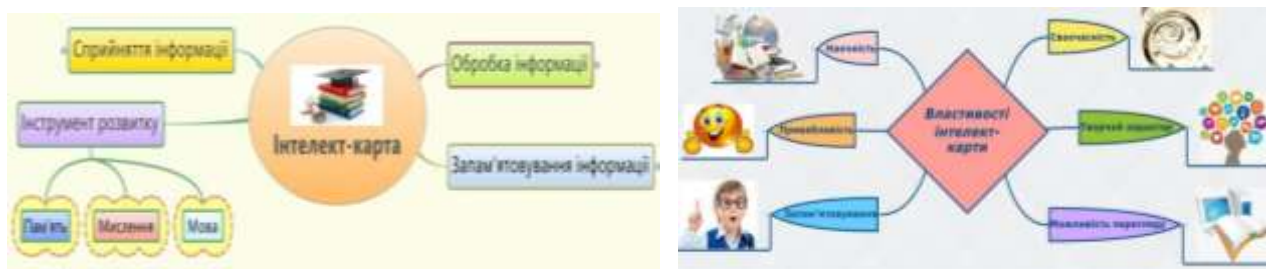
вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчання та праці (відповідно до Концепції НУШ).

Тому актуальність теми зумовлена тим, що організація мультимедійного супроводу уроку за допомогою програми XMind з використанням технології створення ментальних карт визначається вирішенням одного з головних завдань сучасного закладу освіти – формування всебічно розвиненої особистості, здатної самостійно набувати необхідних знань, уміло застосовувати їх на практиці, працювати з різноманітною інформацією, критично мислити, бути комунікабельним, самостійно працювати над розвитком власного інтелекту.

Ментальні карти є зручною, ефективною технікою візуалізації мислення та альтернативного запису, їх використання є досить результативним.

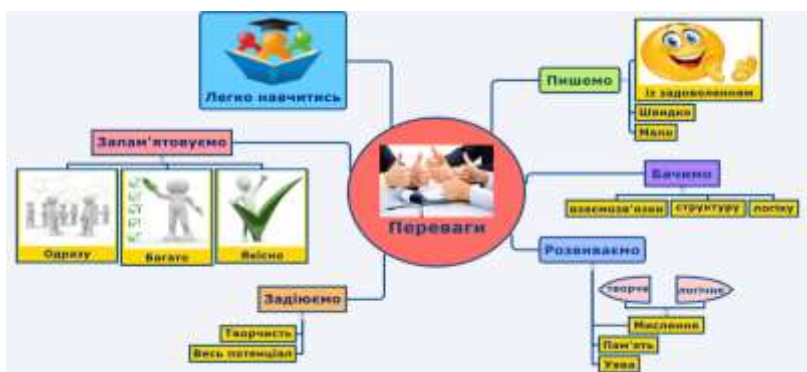

Ментальні карти (інтелект карти, карти розуму, карти пам'яті, Mind Maps) – це унікальна технологія роботи з інформацією, спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем.

Також ментальні карти – це спосіб запису, альтернатива тексту та схеми; вони активізують сприйняття за допомогою різноманітності: різна товщина

ліній, різні кольори гілок, точно вибрані ключові слова при вивченні теми. Техніка ментальних карт допомагає не тільки організувати і упорядкувати інформацію, але і краще сприйняти, зрозуміти та запам'ятати її.

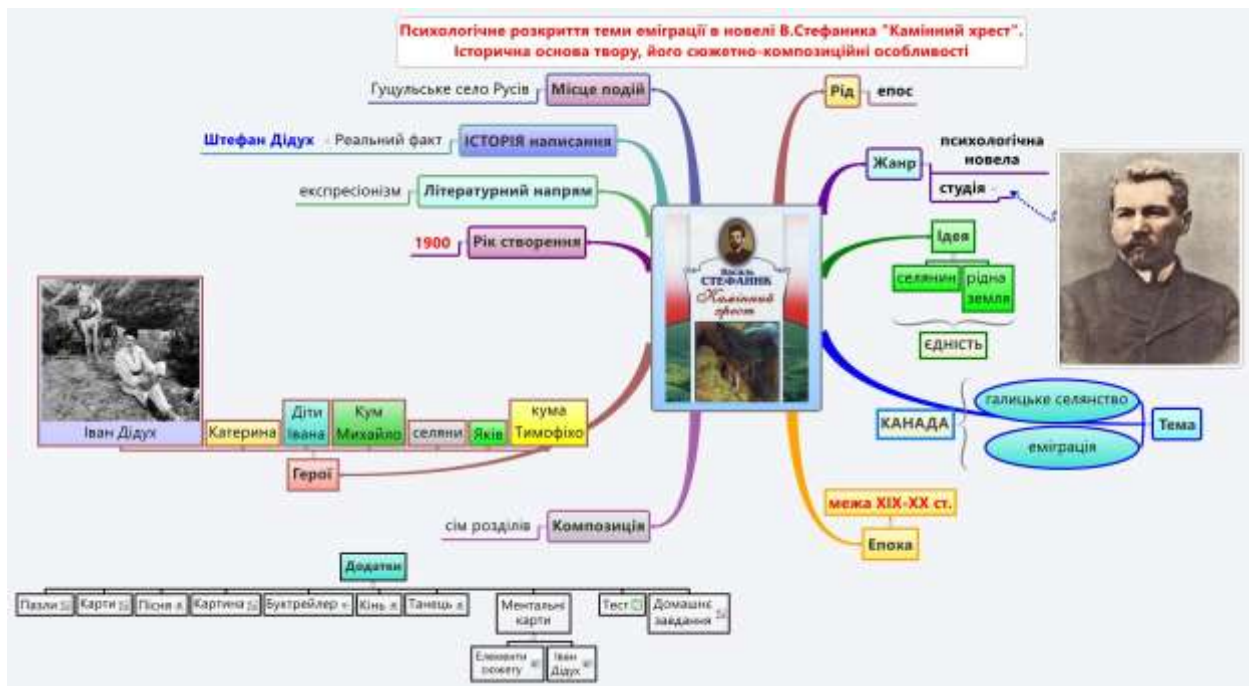

Під час освітнього процесу ми використовуємо ментальні карти для розробки проектів різної складності, створення презентацій, вирішення творчих завдань, тренування творчого мислення, креативності, розвитку творчої уяви та інтелектуальних здібностей учнів.

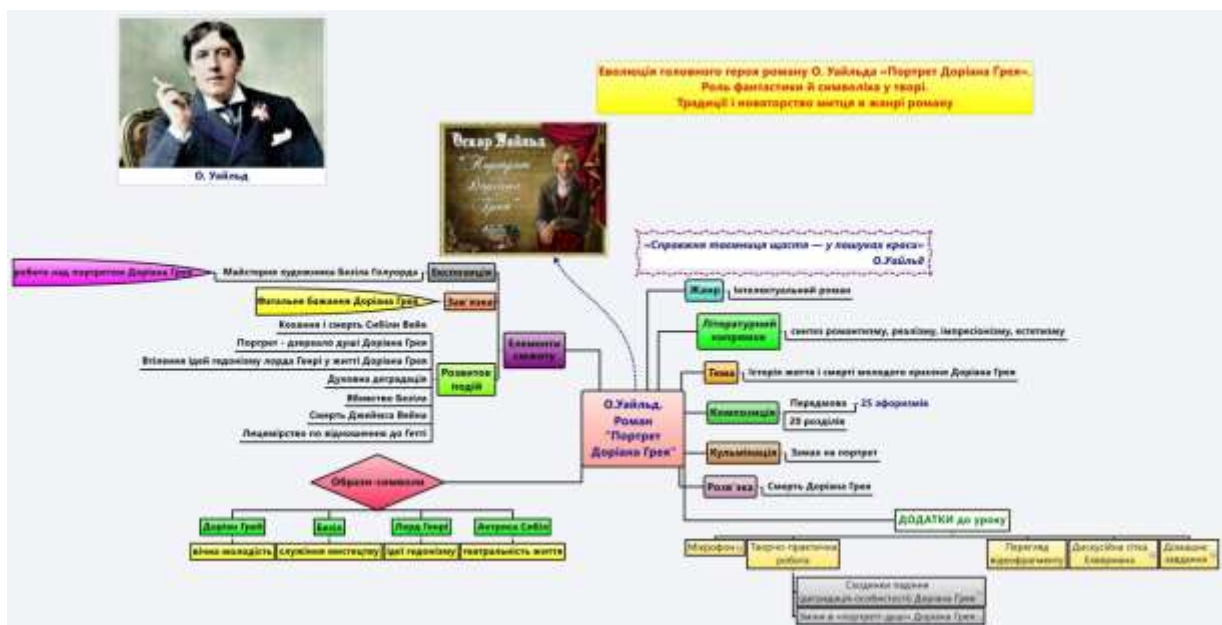
Варто зауважити, що учнів теж треба залучати до створення ментальних карт. Учитель може бути консультантом. Адже учень, який не розумітиме зв'язків між її структурними частинами, не зможе нею скористатися. Багаторазове повторення гарантує запам'ятовування змісту матеріалу, формує термінологічно-понятійну лексику та навички презентування власної роботи з висловленням оцінок, суджень, аналізу.

Ментальні карти можна використовувати як при вивченні предметів суспільно-гуманітарного спрямування, так і при вивченні природничо-математичних дисциплін.

Розглянемо, яким чином можна використовувати ментальні карти на уроках української літератури під час вивчення прозових творів. Наприклад, при вивченні у 10 класі новели В.Стефаника «Камінний хрест» весь мультимедійний супровід уроку можна побудувати у програмі XMind, створивши освітнє медіасередовище. Завдяки можливостям програми на екран можна досить швидко та зручно виводити відео, аудіо, зображення, презентації. Також протягом уроку на основній інтелект-карті відображується тема уроку, портрет автора, ілюстрації, ключові моменти аналізу тексту.

Пропонуємо ментальну карту при вивченні зарубіжної літератури.

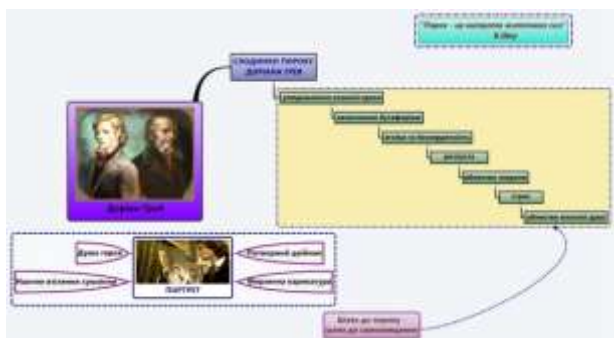
Зручно в програмі XMind працювати з додатками, які ілюструють урок протягом вивчення теми.

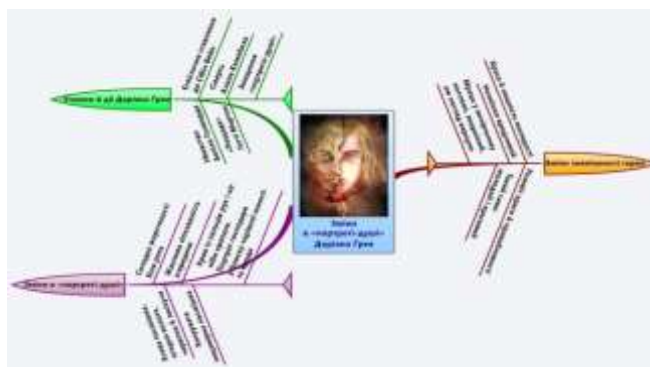
Урок зарубіжної літератури. О.Уайльда «Портрет Доріана Грея»

Творчо-практична робота

Сходинки падіння (деградація особистості) Доріана Грея

Зміни в «портреті-душі» Доріана Грея

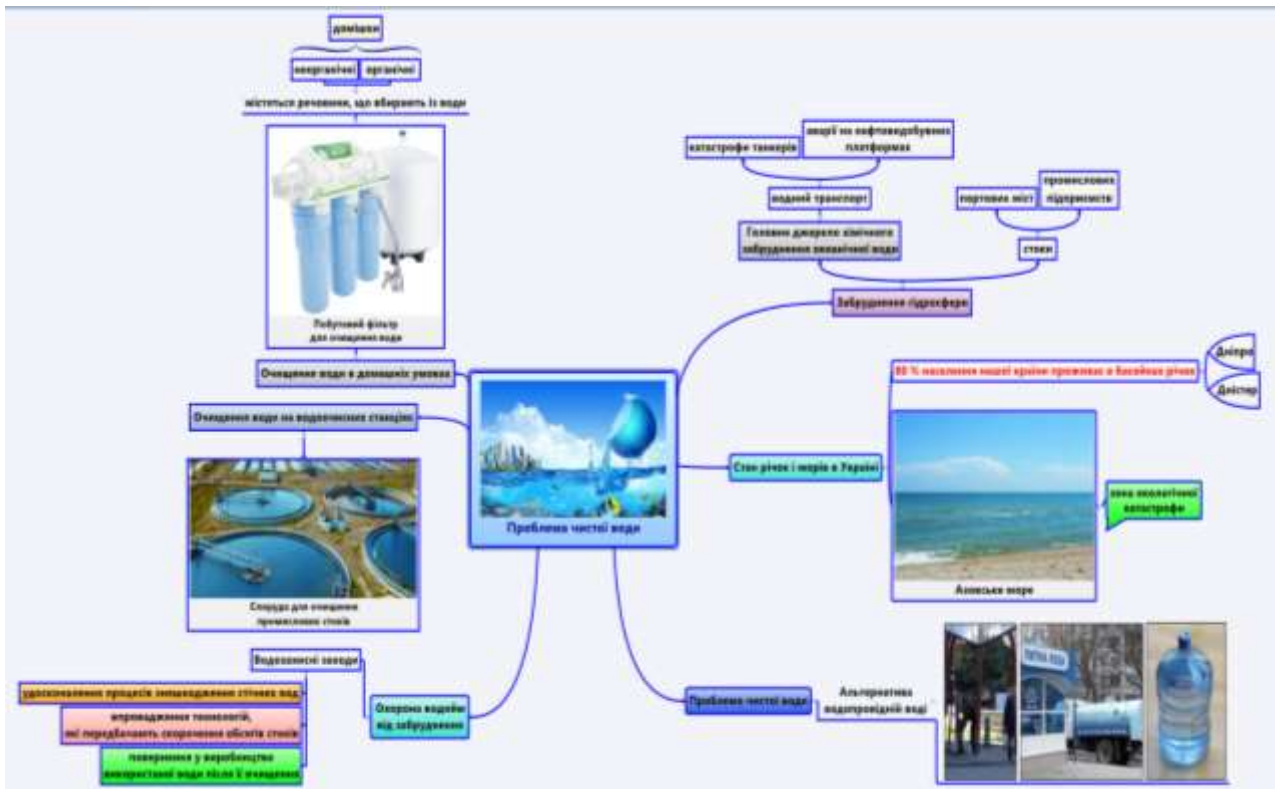

При створенні мультимедійного супроводу уроку виникає ряд задач: необхідність створення простого й інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу, в якому освітня інформація візуально поєднується із засобами навігації; визначення структурної організації та форми представлення навчального матеріалу, відповідно поставленої педагогічної мети.

Пропонуємо приклади створення та використання ментальних карт на уроках хімії. При вивченні теми «Значення води і водних розчинів у природі та житті людини» під час створення інтелект-карти в учнів формуються вміння збирати і фіксувати дані, представляти їх наочно, формулювати висновки (математична, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя).

При створенні інтелект-карти при вивченні теми «Проблема чистої води» учні розвивають логічне мислення, підвищують якість та інтенсивність навчання, тренують пам'ять (компетентності у природничих науках і технологіях; екологічна грамотність та здорове життя).

Використання програми XMind також дозволяє включати в структуру уроку інші засоби візуалізації: «хмари слів», QR-код, генератори пазлів, кросвордів, філвордів, анаграм, Time.Graphics, буктрейлери, скрайбінг тощо.

Можна використати інтелект-карту і як завдання для квесту. Тематично стилізувавши карту, утворюємо асоціативний ряд від основного поняття та малюємо нові гілки з ключовими словами, де закодовані завдання для учасників команд. Саме цікавість стимулює дітей до відкриття нових знань.

Використання програми XMind допомагає у створенні мультимедійного освітнього середовища. Для учнів та вчителів закладу нами було розроблено пам'ятку «Робота з програмою XMind». Також у закладі створено каталог ментальних карт із навчальних предметів.

Важливими напрямками дослідження окресленої теми є основні принципи створення інтелектуальних карт, можливості використання прикладного програмного забезпечення та онлайн сервісів для їх створення, сфери застосування таких карт. Характерною особливістю серед різних сучасних засобів візуалізації матеріалу, що виокремлюють саме інтелект-карти, це можливість виокремлення головної і другорядної інформації, ознак.

Література:

1. Кадемія М.Ю., Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: навч. посіб / М.Ю.Кадемія, І.Ю.Шахіна. — Вінниця, 2011. — 220с.
2. Богосвятська А. І. Як зробити смачний, ароматний, кольоровий урок літератури: Методичний посібник. — Львів: Норма, 2015. — 136 с.
3. Кіндрат І. Використання інтелект-карт у плануванні та організації освітнього процесу / І. Кіндрат // Нова пед. думка. – 2012. – № 4. – С. 153-156.
4. Найдьонова А.В. Інтелект-карти як інструмент ефективної роботи з інформацією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/004373434dec4e2bf2b83>
5. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2003. -192 с.

УДК: 8.81

Філологічні науки

ВИКОРИСТАННЯ ВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ В АНГЛОМОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКАХ

Мисковець О.І.

*Студентка факультету іноземної філології
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

У статті розглядаються тексти англomовних туристичних путівників, аналізується семантичний склад, виокремлюються та ілюструються прикладами лексичні та граматичні їх особливості, виокремивши найбільш частотні моделі.

Актуальність роботи визначається зростаючим, у сучасній лінгвістиці, інтересом до проблем, пов'язаних із міжкультурним спілкуванням та висування англійської мови на лідируючі позиції у функції мови міжкультурного спілкування, а також підвищеним попитом, у даний час, на туристичні тексти та зростаючим інтересом до пошуку у них засобів реалізації комунікативно-прагматичного потенціалу.

У лінгвістиці путівник розглядається як жанровий різновид туристичного дискурсу, який є найважливішим джерелом інформації про природні, економічні та культурно-побутові особливості країни, є візитною карткою народу, що забезпечує зв'язок між представниками різних країн у культурному просторі. Він є найскладнішим як по структурі, так і за різноманітністю втілюваних модусів, мовних тактик, вербальних та невербальних кодів.

Вербальні засоби комунікації (мова, мовлення) утворюють знакову систему, найменшою предметно-значущою одиницею якої є слово (вислів), поєднане із іншими словами за правилами цієї самої знакової системи. Спілкування за допомогою вербальних засобів є не що інше, як використання живого слова у передачі інформації [1, с.27].

Для аналізу змісту путівників були використали англomовні туристичні путівники паперових видань: «*KIEV TOUR GUIDE*», «*The essential Paris travel guide*» та онлайн-путівники: «*Iamsterdam*» та «*Rome*», які присвячені певному туристичному місту [2-5]. На відміну від паперових видань, у яких є певні технічні обмеження, в електронних - значно ширші можливості. Щодо структурно-композиційної особливості обраних текстів, то перш за все, всі вони покликані дати детальну інформацію про той чи інший мегаполіс.

Так як ситуацією рецепції тексту путівника є подорож, то формат путівника (для паперового видання) повинен відповідати таким вимогам як зручність у користуванні та легкість. Загалом, для туристичних путівників характерна гетерогенність форматів, тобто відсутність установлених видів та розмірів формату. Досліджувані путівники мають вертикальну (книжкову) та горизонтальну (альбомну) орієнтації сторінки. Путівник «*KIEV TOUR GUIDE*» у формі рекламного проспекту, що містить ілюстрації.

Обкладинка створює перше враження не лише про путівник, але й об'єкт, який мотивує до придбання та відвідин міста, тому значення мовного та графічного оформлення обкладинки путівників важко переоцінити. Найвагомий елемент обкладинки - назва, яка покликана зорієнтувати читача щодо теми тексту. Структура обкладинок досліджуваних туристичних путівників оформлена у

поєднанні назви та повноформатних ілюстрацій (малюнки та фотографії).

За правилами поліграфії та веб-дизайну великі круглі букви сприймаються читачем позитивно, тому на обкладинках зустрічається написання великими літерами, наприклад «*PARIS*», елементом іміджу Парижу і слугує розпізнавальний знак міста - Ейфелева вежа, яка є на обкладинці нашого путівника [5]. Обкладинка путівника «*KIEV TOUR GUIDE*», завдяки додаванню мовних засобів, а саме: букви кирилиці у поєднанні із англійськими буквами надають тексту неабиякий культурний меседж, а звертання до адресата щодо корисних порад підкреслюють окремі частини тексту та огляд змісту [4].

Аналіз показав, що структура паперових та електронних путівників ідентична. Загалом, вони, насамперед, містять загальну інформацію про місто, яке розміщується на головній сторінці путівника, наприклад: «*From its earliest days, Amsterdam has been a bustling hub of commerce that welcomed other cultures with open arms. Learn more about this lovely canal-side city, including the rich history and development of its tolerant society.*» [2]; *Rome was called the “Eternal City” by the ancient Romans because they believed that no matter what happened in the rest of the world, the city of Rome would always remain standing. Exploring the city centre by foot surrounded by glorious monuments and colossal remains takes you back in time to the “glory that was Rome”* [3]; в) *Welcome to the capital of Ukraine!*[4]. Проведений аналіз функціонування термінології у даних путівниках показав, що у них, у тій чи іншій мірі, представлено тематичні блоки лексико-семантичної області, а саме: «організація туризму», «організація проживання», «організація перевезення», «організація харчування», «організація дозвілля» тощо, кожний із яких містить ще декілька категорій або лексико-семантичні групи (далі – ЛСГ).

Інформативна функція туристичного путівника та стислість викладу зумовлює наявність та рівень репрезентативності певних ЛСГ у складі цих блоків. Так, доволі широко представлений блок «організація туризму»: ЛСГ «учасники туризму» (найчастотніші термінологічні одиниці: *tourist, visitor centre, travel ticket, city pass, transportation, practical information*); «види туризму»

(historic tourism (Chornobyl), food tourism, shopping tourism). Досить багато важливої інформації представлено у блоці «організуй свою подорож»: ЛСГ «*Plan your trip*» (термінологічні одиниці: money, travel, ticket, public holidays, weather/climate); ЛСГ «*See and do*» (термінологічні одиниці: guide, museum, attraction, tour, art, culture), які інформують подорожуючого про чітке та якісне спланування поїздки до Амстердаму та Риму. Крім цього, у блоці «*Plan your trip*» по Амстердаму укладачі подбали про блок «*Practical information*», де надані практичні поради щодо погоди, валюти, святкових днів, а також стосовно додаткових послуг для мандрівників із обмеженими можливостями: «*Amsterdam is a hospitable city and the accessibility of public buildings, public transport and parking facilities for visitors with various forms of disability is taken very seriously*» [2].

Структурним елементом путівників є блок мови «*Language*», де туристам повідомляється якими мовами розмовляють місцеві жителі: «*Although the official language spoken in Rome is Italian, travellers will find that many locals speak English, especially those who work in restaurants, hotels and other places associated with tourism*» [3]; «*The official language of the Netherlands is Dutch, spoken by almost all people in the Netherlands. Most of the population are able to converse in English, German, French and Spanish*» [2].

Подорожуючим також представлена інформація у блоці «гроші» : ЛСГ «*Money-saving tips*» - «*The official currency in Italy is the Euro, since 1999.*»; ЛСГ «*Communication & money matters*» - «*As in most European countries, the currency of the Netherlands is the Euro (symbolised as EUR or €). Most shops and restaurants do not accept €200 or €500 notes.*»; ЛСГ «*Ukrainian Currency*» - «*The official currency in Ukraine is the Ukrainian Hrivna*»[2-5].

Достатню увагу укладачі досліджуваних путівників приділяють описові культурних особливостей міста, наприклад: «*It's always interesting to find out the public holidays of the place you're travelling to beforehand. This allows you to make the most of holidays, and also gives you an idea of when museums and other places of interest are closed.*»; «*The following is a list of public holidays in the Netherlands.*

On these days, shops, museums and attractions usually either close earlier or are closed the entire day - handy to know for Amsterdam visitors!»[2-5].

Характерним для путівників є блок «проживання», яке представлено у вибірці лише однією ЛСГ «*Where to stay*» (hotel, hostel, camping, houseboats), тоді як інші ЛСГ («типи номерів», «готельні послуги» та ін.) відсутні у путівниках внаслідок своєї детальності. Блок «харчування» також є репрезентативним, оскільки відображає національну специфіку, яка має зацікавити потенційного туриста. Велику роль у цьому відіграє безеквівалентна лексика, яка репрезентує національні побутові реалії, наприклад, *varenyky, borshch, frutti di mare, gnocchi, poffertjes, hachee, confit de canard*. Поєднання рекламної та інформаційної функції представлено у цьому ж блоці «харчування», що стосується відомостей щодо особливостей національних та інтернаціональних кухонь та закладів харчування, доступних у місті: до прикладу: «*Italian cuisine is one of the most famous worldwide with an extremely rich variety of dishes and ingredients. Proof of this is that, nowadays, it is practically impossible to find someone who has not tried pizza, ravioli or lasagne.*»; «*Restaurants offer everything a hungry visitor craves: from Indonesian to tapas, and from Mediterranean to modern Dutch*» [2-3]. У блоці «харчування» «*Restaurants and bars Amsterdam*», текст демонструє рекламну та масову функції, пропонуючи місцевим жителям та відвідувачам безліч можливостей спробувати багато нових страв, у тому числі сучасну українську кухню: «*UKRAJINA gives you the opportunity to get to know the best bands and artists of the country in many genres. Next to the music there's also a documentary programme. In our cafe MILK you can get to know the contemporary Ukrainian kitchen.*» [2].

Ще однією характерною рисою усіх досліджених путівників є фокусування на туристичних пам'ятках, які є своєрідними та особливими своєї культури: споруди (*Kiev-Pechersk Lavra (the Caves Monastery), Colosseum, Amsterdam Central Station, Notre Dame*), відомі місця (*Maydan Nezalezhnosti, Dam Square, Piazza Navona, Luxembourg Garden*), культурні надбання (*painted eggs (pysanky), clogs, French bread, pizza*). Кожне із наведених тверджень

супроводжується відповідним фото, яке вигідно доповнює блок із текстом [2-5].

У текстах путівників зустрічається значна кількість енциклопедичної інформації, домінує культурно-історичний та науково-популярний аспекти, а також загальнолюдські, загальнонаціональні цінності.

Детальний аналіз змісту путівників дав змогу узагальнити певні лексичні та граматичні особливості путівників, а саме: наявність загальноповживаних, стилістично нейтральних слів та виразів (*travel, guide, tour, hotel, map, getting in, look for, accommodation*); загальнонаукових слів (*archaeological discoveries, find out, ancient, made in, dating back*); вживання прикметників у простій або складеній формах найвищого ступеня: (*the excitingest, most romantic, the tastiest, most amusing*); широкого вживання різних лексичних засобів - метафор, порівнянь (*Amsterdam Dungeon is bigger and bolder than ever before*); нерідко можна зустріти слова мови країни, що відображають місцевий колорит (*trattorias, kaas, klompen, marshutka, maidan*); також можна зустріти історизми (*artisanal, Roman empire, unification, St Sophia's Cathedral*); етнографізми (*Ferragosto (Assumption of Mary), Koningsdag*); екзотизми (*gelato, piazza, crepes, de windmolen, bochka*); наявність значної кількості числівників, топонімів, термінів, які забезпечують точність наданої інформації («*The SitBus shuttle stops in Via marsala 5. The price is € 6 each way, and € 8 for a return*»; «*Former president Yanukovych Villa tour - 70€/person*»; «*Address - Autobedrijf Boom, Pierebaan 2, 1141 GW MONNICKENDAM*»); часте використання кліше, що є ознакою публіцистичного стилю (*to be famous for, to be popular with, to be important part of, to play a major role in*) [2-5].

Отже, тексти туристичних путівників можна віднести до текстів нежорсткого типу. Вони містять риси наукового, публіцистичного, розмовного стилів та стилю реклами, проте синтаксична сторона текстів путівників варіюється, так як усі тексти поєднують у собі ознаки науково-популярного та публіцистичного стилів, вони містять паралельні конструкції та складні речення. Риси публіцистичного стилю виражені за рахунок використання власних імен, географічних назв (топонімів), словосполучень, метафор та

порівнянь, а особливості науково-популярного стилю відображені за рахунок детальної інформації про пам'ятки культури, визначні місця міст. Проаналізовані тексти туристичних путівників є також видом комерційної реклами. За способом подачі рекламної інформації - друковані та електронні; залежно від мети - інформативні; за методом викладу рекламного матеріалу - описові; за охопленням території - міжнародні.

Література:

1. Анісімова Є.Є.Лінгвістика тексту і міжкультурна комунікація (на матеріалі креолізованого тексту).М.: Академія, 2003. – 128 с.
2. <https://www.iamsterdam.com/en> - «Iamsterdam»
3. <https://www.rome.net> - «civitatis Rome»
4. https://www.chernobylwel.com/files/fileManager/frontend-tours/7-en/kyiv_guide.pdf - «Kiev Tour Guide»
5. <https://theculturetrip.com/europe/france/paris/articles/the-essential-travel-guide-to-paris-infographic/> - «The essential travel guide to Paris»

УДК : 81'367

Філологічні науки

РЕКЛАМНИЙ ТЕКСТ З ТОЧКИ ЗОРУ ЛІНГВІСТИКИ

Полежай А. І.

студентка філологічного факультету

Сумського державного університету

м. Суми, України

Реклама — це потужний засіб переконання, який забезпечує ефективний комунікативний процес. Її основною метою є передача інформації споживачу для досягнення бажаного ефекту, що не обмежуються лише збільшенням продажів. Основна мета рекламного тексту спрямована на інформування аудиторії, створенні ефекту комунікації, доведенні достовірності інформації та переконанні у істинності рекламного повідомлення, відповідно до чого однією з характерних ознак рекламного тексту є спонування до дії. У межах теорії комунікації реклама є

важливим елементом комунікації, що спрямована на досягнення комерційних цілей і відіграє важливу роль у сучасному суспільстві [4, с. 109].

Реалізація мети можлива через виконання ряду критеріїв, які характерні для рекламного тексту: стислість, лаконічність, виразність, пізнавальність та переконливість. Мова реклами націлена не тільки на привернення уваги та переконання, це не єдина функція. Реклама може також розважити, інформувати, дезінформувати, схвильовувати або попереджати» [2].

Ефективність рекламного тексту залежить від низки пов'язаних елементів, які складають рекламу. Разом з тим саме вербальний компонент, мовне оформлення, грає провідну роль. Мова реклами характеризується креативністю, лаконічністю та яскравістю. Рекламодавці використовують мову досить виразно: створюють фантастичні, суперечливі тексти, використовуючи просту та зрозумілу мову; маніпулюють словами, змінюючи їх словникове значення; відходять від норм мови для створення найкреативніших ідей. Ці варіації та відхилення від правил мають не виходити за рамки принципів реклами, текст має залишатися зрозумілим для аудиторії.

Проте саме функція переконання слугує основою для виділення типових лінгвістичних особливостей, які вважають характерними для мови реклами, тому що вони є найефективнішим інструментом для привертання уваги аудиторії. Для досягнення максимального впливу на аудиторію функція переконання супроводжується іншими функціями, такими як дескриптивна, експресивна та естетична.

Дескриптивна функція в рекламі найчастіше зустрічається в описі продуктів. Мова реклами часто використовує засоби виразності мови, які вважаються типовими для поетичної мови, такі як каламбури, метафори, неологізми, алітерація, асонанс або рима. Це свідчить про високу ступінь творчості в текстах рекламного спрямування і сприяє виникненню ще однієї другорядної функції реклами — розважальної. Недаремно книга Д. Болінгера називається «Мова: заряджена зброя» [1, с. 4].

Дослідники зазначають чотири основні функції успішної реклами, кожна з яких впливає на словесне оформлення рекламного повідомлення: привертання

уваги, читабельність, ступінь запам'ятовуваності, ефективність рекламної кампанії [3, с. 272]. Розглянемо детальніше, які мовні засоби сприяють досягненню цих завдань. Реклама має привертати увагу і викликати цікавість. На лінгвістичному рівні це може бути досягнуто завдяки порушенню мовних норм, таких як неправильне написання слів, вживання неологізмів, каламбурів, допускання граматичних помилок та відхилення від дійсного семантичного значення слова.

Читабельність — один з основних елементів успішного рекламного тексту. Аудиторія завжди найкраще сприймає ємний та простий текст, тому стиль реклами в більшості випадків розмовний. На неформальне звернення у рекламних текстах вказують такі особливості як використання займенників другої особи однини, розмовних виразів та в деяких випадках недостатнім проявом ввічливості. Вони не порушують мети рекламної комунікації, а допомагають підтримувати інтерес в аудиторії.

Рекламний текст має характеризуватися високим ступенем запам'ятованості. Повторення — це один з методів, які використовують для досягнення цього завдання. З точки зору лінгвістики декілька засобів виразності характеризуються високим ступенем повторюваності, тому вони досить часто використовуються в мові реклами: алітерація (повторення початкового звучання), метричний ряд (повторення однакових ритмічних малюнків), рима (повторення однакових закінчень). Всі ці засоби сприяють легкому запам'ятовуванню назв об'єкту рекламування та відповідних рекламних текстів.

Врешті решт, головна ціль реклами — продати. Вона спонукає людей приймати правильні рішення. Наказовий спосіб — це один з засобів, який використовується для досягнення цієї мети. Також інколи можемо спостерігати тенденцію до вживання еліптичних конструкцій, однак часто вони не сприймаються як відкриті вказівки, а скоріше як скорочені речення або просто ствердження.

Заборони та заперечні форми, як правило, уникають, якщо вони не використовуються як елемент несподіванки для привертання уваги. Також уникають використання заголовків з песимістичним змістом. Цей підхід також

виправдовується з психологічної точки зору, так як текст з похмурим змістом не спонукає до дії та його сприйняття відбувається повільніше.

Автори текстів дотримуються стратегії використання позитивної лексики в межах рекламних текстів. Особливо прикметники з позитивним значенням відіграють важливу роль в рекламній комунікації. У рекламних повідомленнях найчастіше зустрічаються наступні прикметники: *new, good / better / best, sure, delicious, free, fresh, nice*. Всі зазначені слова несуть цілком позитивний зміст, тому в текстах рекламної спрямованості знаходять відповідне втілення.

Таким чином, авторів рекламного тексту доводиться вирішувати комплекс лінгвістичних проблем, які виникають внаслідок недоцільного поєднання слів, особливістю їх використання в рамках рекламного тексту. Досягнення креативності можливе при застосуванні комплексу лінгвістичних засобів виразності, які покликані виконувати цілу низку завдань реклами.

Література:

1. Джефкінс Ф. Реклама : [практ. посіб.] / Ф. Джефкінс; [пер. з англ., доп. і ред. Д. Ядіна]. – К. : Знання, 2001. – 456 с.
2. Економічна енциклопедія: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://slovoopedia.org.ua/38/53409/384185.html> – (07.06.2020)
3. Коваленко Є. Рекламний текст як основна одиниця рекламної комунікації: особливості лінгвістичного аналізу [Електронний ресурс] / Є. Коваленко // Електронна бібліотека підручників. Рубрика «Філологія» : збірник наукових праць. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text/10688.html>. – (07.06.2020)
4. Чуланова Г. В. Інтерпретація как «диалектика прав» читателя / Г. В. Чуланова // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. — Вип. 13. – Т. IV (140). – С. 107-112

СИНОНІМІЯ ТА АНТОНІМІЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Рубашевська О. О.
студентка ННІ філології та журналістики
Велика А.М., викладач
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

Питання про синоніми та антоніми завжди цікавили лінгвістів, привертали до себе їхню увагу. Вміння використовувати антоніми та синоніми в нашому мовленні – це важлива навичка, яка вимагає багато часу, уваги та зусиль. На допомогу студентам та викладачам приходять словники. Проте ними також потрібно вміти користуватись.

У даній статті акцентується увага на необхідності вживання антонімів та синонімів при вивченні англійської мови. Подається узагальнення та систематизація теоретичного і практичного матеріалу з проблеми, що досліджується. Наведено приклади лексичних одиниць, які найчастіше вживаються під час опанування іноземної мови. Доведено ефективність роботи з антонімами та синонімами за допомогою складання логічних зв'язків.

Актуальність полягає в тому, що використання різних прийомів роботи з лексикою англійської мови необхідне для розвитку мовлення та покращення комунікативних навичок. Уміле володіння лексикою мови виявляється, передусім, в здатності вибрати те слово, яке чітко виразить думку. Тому значне місце посідає саме аналіз та засвоєння синонімічних та антонімічних засобів. Таким чином, це свідчить про актуальність дослідження.

Метою статті є аналіз лінгвістичної літератури з проблем синонімії та антонімії при вивченні англійської мови, наведення та аналіз ілюстративного матеріалу.

Об'єктом даного дослідження є синонімічні та антонімічні одиниці англійської мови.

Предмет дослідження – антоніми та синоніми в роботах вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, тематичні словники словники та праці, написані англійською та українською мовами.

Синонімія та антонімія – це дві універсальні системні лексикологічні категорії. Їх вивчення ґрунтується на теоретичних концепціях української та англійської мов.

Англійська мова, як і українська, надзвичайно багата синонімами. Вони використовуються у всіх стилях мовлення, як в усному, так і в письмовому варіантах.

Синоніми використовують для підвищення виразності мови, що дозволяє уникати одноманітності, для уточнення поняття .

1. Синоніми – це слова близькі (або подібні) за значенням, що відрізняються відтінками значення або експресивними та стилістичними особливостями. Таке розуміння синонімів панувало в лінгвістиці у першій половині XIX ст. Цієї думки дотримуються науковці О. Р. Будагов, О. М. Гвоздєв, О. С. Ахманова, Ю. С. Степанов, О. Б. Шапіро, Д. М. Шмельов, С. Скорупка та ін. О. Б. Шапіро, наприклад, дає таке визначення синонімів: "Синонімами є різні за своїм звуковим складом слова, які визначають одні й ті ж поняття, у вираженні яких вносяться додаткові значення" [5, с. 75].
2. "Синоніми – слова тільки тотожні за значенням" [10, с. 12], вони мають "ідентичні лексичні значення; розрізнятися вони можуть тільки стилістично, емоційним забарвленням та ступенем вживання" [Там же].

Арнольд І. В. виділяє 2 групи синонімів: ідеографічні та стилістичні.

Порівняємо: to burn:

- to blaze (to burn fiercely),
- to flame (to burn or cause to burn brightly),
- to flare (to burn or cause to burn with an unsteady or sudden bright flame),

- to glow (to emit a steady even light without flames).

Такі слова позначають різну інтенсивність та прояви одного й того ж процесу - процесу горіння. Це приклад ідеографічних (смыслових) синонімів.

«Ідеографічні синоніми - це такі синоніми, що відрізняються відтінками значення, ступенем інтенсивності вираження поняття, додатковими значеннями або вживанням і сполучуваністю з іншими словами. Так, наприклад, між словами to understand та to realize слід зазначити, що перше відноситься до якогось конкретного вислову (to understand a text/ word/article), а друге має на увазі здатність зрозуміти якусь ситуацію» [2, с. 291].

Стилістичні ж синоніми – це близькі, а інколи й тотожні за значенням слова, які вживаються у різних жанрах / стилях мови:

- Father (нейтральний варіант);
- Parent (офіційно-діловий варіант);
- Dad (розмовний варіант).

Вони відрізняються емоційною забарвленістю або відношенням до різних стилів [2, с. 298].

Також синоніми поділяють на повні та часткові.

Повними, або як їх ще називають абсолютними синонімами, називають, слова, в яких збігається смислова структура, вони тотожні за змістом.

Це явище рідкісне, їх у мові дуже мало. Як правило, такі слова пов'язані з термінологією (screenwriter – scriptwriter – scenarist – сценарист).

Відоме таке явище, як американізми. Вони теж впливають на утворення синонімічних пар в англійській мові (cosy – swimsuit, jumper – sweater).

Значна кількість синонімів з'явилась в результаті появи широкого використання у сучасній англійській мові скорочень: sis – sister, telly – television, phone – telephone, fridge – refrigerator.

Часткові синоніми – багатозначні слова, що збігаються тільки в деяких своїх словникових значеннях. Вони можуть різнитися відтінками значень, емоційно-експресивним забарвленням, стилістичними функціями: convince – persuade; survive – outlive [9, 207-208].

Інша група слів - це антоніми. Антоніми – це слова різні за звучанням і протилежні за значенням [8, с. 17]. Проте не до всіх слів мови ми можемо їх підібрати.

Перш за все, це стосується назви конкретних предметів. Для них антоніми не характерні. Наприклад: foot, eye, pen, sun, ball.

Однак, слова, які вказують на якість предмета, мають відповідні антоніми.

Це можуть бути різні частини мови: дієслова (enter – go out), прикметники (cold – hot), іменники (courage – cowardice), прислівники (dark - light).

Іменники, що мають антонімічні пари, можна поділити на декілька груп:

- стан або діяльність людини: work – rest, life – death, health – illness;
- почуття, настрої і властивості людини: love – hatred, joy – sorrow, timid – arrogant;
- час: day – night, summer – winter, beginning – end.

Існує безліч антонімічних пар до прикметників, що позначають якість предмета: wet - dry, dirty - clean, wide - narrow.

Для того, аби запам'ятати англійське слово, необхідно провести асоціації та сформувані на підсвідомості нерозривний зв'язок. Вчені погоджуються з таким твердженням. Коли ми підбираємо до слів антоніми та синоніми, ми створюємо подібні зв'язки.

За рекомендаціями викладачів іноземних мов, слова краще вчити по темах. Адже читаючи текст, ми зустрічаємо багато синонімів та антонімів до одного й того ж слова, про яке йдеться у розповіді. Це сприяє ефективнішому запам'ятовуванню. Якщо ми заучимо синонімічні та антонімічні пари, то створимо на підсвідомому рівні міцні зв'язки. В результаті ми зможемо довше пам'ятати інформацію.

Ілюстрацією може бути приклад – прикметник «beautiful»:

- підберемо синоніми до цього слова (а їх є чимало): pretty, lovely, handsome, comely;
- знайдемо антоніми (їх також велика кількість): awful, horrible, dreadful.

Можна дійти висновку, що запам'ятовуючи лише одне слово, ми поповнюємо свій лексичний запас одразу на ще декілька слів (як мінімум, на три). Ми створюємо асоціативні зв'язки, і тому інформація затримається надовго в нашій пам'яті.

Це лише демонстрація, за яким принципом відбувається запам'ятовування іншомовних слів. На практиці, зазвичай, пропонуються значно складніші ланцюжки синонімів/антонімів.

Список найпоширеніших прикметників та їх синонімів при вивченні англійської мови: good – excellent – amazing – wonderful – pleasant – marvelous – exceptional – super – outstanding – terrific – splendid; happy – contented – cheerful – joyful – elated – delighted ; big – huge – giant – gigantic – enormous – large – massive – stupendous – bulky; little – small – tiny – miniature – mini –itsy-bitsy - compact; pretty – beautiful – charming – cute – elegant – good-looking – lovely – exquisite – handsome – dazzling; bad – awful –rotten - naughty – mean – nasty – terrible – dreadful; sad – depressed – downcast – blue – dejected - gloomy – sorrowful – fearful; boring – tedious – monotonous – uninspiring – tiresome – spiritless .

Варто звернути увагу й на те, що слова в даному списку, які характеризують позитивні якості, здатні утворювати слова - антоніми , що негативно характеризують людей, предмети або явища.

Окрім прикметників, синонімічні ряди притаманні й дієсловам. Ось деякі із часто вживаних синонімів-дієслів: to like – to approve – to fancy – to respect – to enjoy – to admire, to walk – to hike – to stroll – to parade – to tiptoe – to march, to laugh – to chuckle – to guffaw – to howl – to giggle – to roar, to run – to jog – to hurry – to hustle – to dash – to fly – to race – to sprint – to gallop, to say– to remark – to state – to shout – to whisper – to declare – to exclaim – to explain – to announce, to look – to observe – to watch – to spy – to notice – to examine – to glance – to view – to inspect.

Працювати із антонімами чи синонімами - цікава справа. Це може будуватися таким чином: заучування слів у парах, виконання різноманітних вправ (підбір синонімів чи антонімів до запропонованих слів, складання власних речень, ситуацій, есе тощо) [11; 12; 14]. Важливо приділяти особливу

увагу перекладу з української мови на англійську та навпаки.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Вивчення синонімів та антонімів спирається на загальні теоретичні концепції англійської та української мов; зменшує тавтологічні помилки під час виконання усних та письмових завдань; поповнює наш лексичний запас; передбачає розгляд слів у їхньому зв'язку з іншими словами мови, близькими чи протилежними за значенням.

Незважаючи на те, що дослідженню проблеми взаємодії синонімів та антонімів в англійській мові приділялось багато уваги, вона досі потребує всебічного аналізу особливостей та властивостей зазначеного явища.

Література:

1. Англо-русский синонимический словарь / Ю. Д. Апресян. – 4-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 1979. – 543 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка / И. В. Арнольд. – 2-е изд. перераб. – М. : ФЛИНТ : Наука, 2012. – 376 с.
3. Балла М. І. Англо-український словник. Т. 1. – К. : Освіта, 1996. – 752с.
4. Балла М. І. Англо-український словник. Т. 2. – К. : Освіта, 1996. – 711с.
5. Блумфилд Л. Язык / Л. Блумфилд. – М., 1968. – 607 с.
6. Валігура О. Р. Англійська мова. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного тестування / О. Р. Валігула, Л. М. Давиденко. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2015. – 480 с.
7. Девлин Д. Словарь синонимов и антонимов английского языка / Д. Девлин. – М. : Центрполиграф, 2005. – 559 с.
8. Ганіч Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганіч, І. С. Олійник. – К.: Вища школа, 1985. – 360 с.
9. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: підручник. - 2-ге Вид. - К.: Академія, 2009. - 334 с.
10. Нечитайло О.І. Синоніми в лексикографії / О.І. Нечитайло. – К., 1967. – 130 с.
11. Cleary, Brain P. Stop and GO, Yes and No : What is an Antonym? (Words are categorical). – Millbrook Press, Minneapolis, MN, 2006. – 35 p.

12. Gairns R. Working with words : A guide to teaching and learning vocabulary / R Gairns, J. St. Redman. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991. – 175 p.

13. Advanced Antonyms Exercise 7. – English Maven [Electronic resource]. – Mode of access : englishmaven. Org/ HP6/ Advanced%20Antonym...

14. Синонимы и антонимы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : 1way-to-english.livejournal.com/ 200373.html?title...hashtags...

15. Синонимы и антонимы. Как учить слова? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http://www. memorysecrets.ru/stati/sinonimi-i-antonimi-kak-uchit-slova.html](http://www.memorysecrets.ru/stati/sinonimi-i-antonimi-kak-uchit-slova.html)

УДК 82-31

Філологічні науки

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ РОМАНУ ДЖЕЙМСА ХЕДЛІ ЧЕЙЗА «НЕМАЄ ОРХІДЕЙ ДЛЯ МІС БЛЕНДІШ»

Халявка Л. В.

викладач факультету філології та журналістики

Полтавського національного педагогічного

університету імені В. Г. Короленка

м. Полтава, Україна

Протягом усієї історії людства найзагадковішим, найхитрішим, найпідступнішим та найчарівнішим є образ жінки. Її оспівували усі генії різних видів мистецтва, нею захоплювалися і проклинали, обожнювали та ненавиділи. Найкраще образ жінки було відображено в художній літературі. Не винятком став і відомий британський письменник Джеймс Хедлі Чейз.

Особливістю стилю майстра «крутого детективного» роману були влучні короткі описи своїх героїв. Автор рідко використовує розлогі описи та розмисли, обмежувався кількома фразами про кожного героя. Тому про вдачу персонажів можемо говорити опираючись на їх вчинки [1, с.1].

Дебютний роман «Немає орхідей для міс Блендіш» одразу приніс Чейзу світову славу, він буквально прокинувся знаменитим наступного ранку після публікації твору. Але які саме жіночі образи оживають на сторінках бестселеру?

У творі ми зустрічаємо чотири жіночих образів: жінка-матір, жінка-мрія, бізнес-леді та жінка-іграшка. Які втілюються в наступних персонажах: міс Блендіш, матуся Гріссон, Анна Борг, Паула та Мейзі (перших два головних решта другорядні). Кожна з них є втіленням різних уявлень та переконань. Паула та Мейзі дві молоді жінки, що живуть на зароблені власною працею гроші, Паула працює секретарем, а Мейзі гардеробниця. Вони добре розуміють правила гри в жорстокому світі, а тому кожна шукає захисту в особі чоловіка. Своїм захисником Паула бачила детектива Феннера, який не раз допомагав у скрутній ситуації, зокрема захищав від нав'язливих залицяльників: «Феннер грубо штовхнув його ліктем: – Окей, юначе, порозмовляли, й досить». Однак дівчина розуміла – в них немає майбутнього: «Якщо я коли-небудь дочекаюсь цього від тебе, то знепритомнію».

Анна Борг є яскравою представницею образу бізнес-леді. Вона добре розуміє, що справжній її заробіток знаходиться поза законом (торгівля зброєю), тому вона має прикриття – працює танцівницею екзотичних танців. Втративши свого коханого Райлі, жінка довго не страждає, а змінює курс своїх думок і обирає нового партнера, Едді – члена банди Гріссон, який допомагає їй в нелегальній роботі.

Міс Блендіш це представниця «золотої молоді». Дівчина все своє життя поводитися безтурботно, не знала жодних труднощів аж до моменту її викрадення: «Я ніколи з таким не стикалась. В мене не було жодних серйозних неприємностей. Доки це не сталося, я лише добре проводила час». Вона втілює образ жінки-мрії, недосяжної жінки. Міс дуже вродлива жінка, про весь час говорить Ловчила: «як з картини». І справді білосніжна шкіра, розкішне волосся, голлівудська посмішка, це не може не привертати увагу чоловіків. Але для пересічного чоловіка вона недоступна, бо є донькою мільонера, який навряд чи погодиться на нерівний шлюб. А для гангстерів банди Гріссон – під заборону матусі. Виключенням є Ловчила, син Ма, який «виборов» право розважатись із нею. Та Блендіш і до нього була холодною, все, що з нею відбувалось сприймала як сон: «Міс Блендіш лежала нерухомо, із заплющеними очима. Вона здавалася мертвою».

Яскравим прикладом образу жінки-матері є матуся Грісон. Грізний сірий кардинал, який створив цю банду та назначив свого сина ватажком. Жінка проявляє досить специфічно свою любов до Ловчили, зокрема може забороняти йому спілкуватися з протилежною статтю, материнський егоїзм, але погодитися на контакт сина і полонянки. Ма сліпо любить Ловчилу, відкидаючи той факт, що він божевільний, не зважає на очевидні ознаки та переконання оточення. Вона до останнього свого подиху захищала сина.

Отже, на сторінках роману «Немає орхідей для міс Блендіш» Джейм Хедлі Чейз втілив найтипівіші жіночі образи тогочасного суспільства.

Література:

1. Джеймс Хедлі Чейз : біографія писателя. URL: <http://booksonline.com.ua/index.php?author=%D0%A7%D0%B5%D0%B9%D0%B7%20%D0%94%D0%B6%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D1%81%20%D0%A5%D0%B5%D0%B4%D0%BB%D0%B8>

2. Кошенко О., Капельгородська Н. Зарубежный детектив : енциклопедия. Киев : АВДИ, 1993. 431 с.

3. Мішель Лебран «Chase James Hadley – (1906 – 1985)»: Encyclopedia Universalis URL <https://www.universalis.fr/encyclopedie/james-hadley-chase/> (дата звернення 14.05.2020).

4. Frank Northen Magill. Critical survey of mystery and detective fiction : monograph. Pasadena : Salem Press, 1988. 470 p.

5. James Hadley Chase : biography. URL: <http://jameshadleychase.free.fr/bio.htm>

